

La parada de Sesmond

Lloret de Mar: fotografies i pel·lícules a l'arxiu

Encara que a vegades sembli que sempre ha acompanyat la humanitat, la fotografia tot just complirà 170 anys aquest 2009. El cinema, per la seva part, va oferir la primera projecció pública el 28 de desembre de 1895 al Saló Indien del Boulevard des Capucines, a París. Els anys 70 veieren l'aparició dels aparells de vídeo domèstic i ja hem assistit a la seva substitució per la tecnologia digital. Transformacions que també han afectat de ple l'àmbit de la fotografia, des de l'aparició el 1981 de la primera càmera digital.

Fixem-nos que aquests canvis, produïts cada vegada en menys espai de temps, tenen unes evidents conseqüències sobre els documents que es generen. Cap dels adolescents catalans d'avui té consciència que fa escassament deu anys calia introduir un rodets en una màquina abans de d'obtenir-ne una imatge fotogràfica. I que llavors s'iniciava un procés que suposava portar aquest rodets a una botiga especialitzada que amb posterioritat et lliuraria el negatiu i les fotografies positivades en paper.

Aquest procés, que pràcticament ha estat sempre així des que el 1888 Richard Leach Maddox va comercialitzar la càmera Kodak 100 vistes, produïa uns documents que genèricament hem anomenat fotografies i que formen part del que hem de considerar el patrimoni documental fotogràfic d'una col·lectivitat. No pas les fotografies soles. Incorporarem en aquest patrimoni fotogràfic els documents que hi estan vinculats: llibres registre de fotografies, textos de naturalesa tècnica, correspondència, factures, llistes de preus, comandes de material, documentació personal (formació rebuda pel fotògraf, premis obtinguts), etc.

I semblantment passa amb el patrimoni audiovisual. No només estrictament les pel·lícules, els vídeos i avui els DVD, o els documents sonors (discs i cassetts, per exemple). Afegim-hi les fotografies lligades directament a aquests documents audiovisuals, els guions, els contractes, els materials de promoció i difusió, etc.

Des dels arxius tenim l'obligació de vetllar per la recuperació i conservació d'aquest patrimoni que tots sabem que té una extrema fragilitat i vulnerabilitat. Aquestes característiques són precisament les que varen moure la UNESCO, el 2006, a declarar el 27 d'octubre Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual en un intent de posar en evidència la importància de preservar aquesta documentació perquè sovint esdevé un testimoni clau per a la comprensió del "desenvolupament econòmic, polític i social, l'evolució de l'educació, el coneixement científic i la diversitat de cultures de nacions i comunitats diferents".

Mostra dels diferents suports que formen part de l'arxiu audiovisual.
Autor: JDM.

Afortunadament el Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar ja fa temps que treballa amb aquesta lògica i ha incorporat els documents fotogràfics i els audiovisuals al conjunt de la resta de documentació que custodia. És una evidència, però l'Arxiu Municipal és l'Arxiu del municipi i, en conseqüència, qualsevol testimoni documental que serveixi per a ajudar a entendre com era aquest municipi i, el que és més important, que pugui contribuir a fer-ho entendre a les generacions futures, entra dins el seu àmbit de competència.

En són proves més que evidents els fons fotogràfics: fons Joan B. Gallissà, amb més de 800 plaques de vidre datades entre 1905 i 1910, el fons Josep Vilà, amb més de 1.500 plaques de vidre datades entre 1910 i 1925, el fons Ernest Xifre, amb més de 250 plaques datades entre 1910 i 1920, i el fons Emili Martínez, amb més de 3.000 plaques datades entre 1910 i 1940. Sumem a tot plegat el darrer fons audiovisual d'Isidor Llorca, que suposa incorporar al patrimoni col·lectiu pel·lícules que ens mostren un Lloret sensiblement diferent del d'avui.

Sens dubte que és a partir de la generositat individual de molts donants particulars que contribuïrem a enriquir el nostre patrimoni conjunt. Però sens dubte, també, és des dels arxius des d'on es pot garantir una conservació adequada d'aquesta documentació, des d'on es portarà a terme una adequada difusió del seu contingut i des d'on es respectaran els drets morals i de propietat intel·lectual inherents a les obres fotogràfiques i audiovisuals. ■

Joan Boadas i Raset
Arxiver Municipal de Girona i
Director del Centre de Recerca
i Difusió de la Imatge (CRDI)

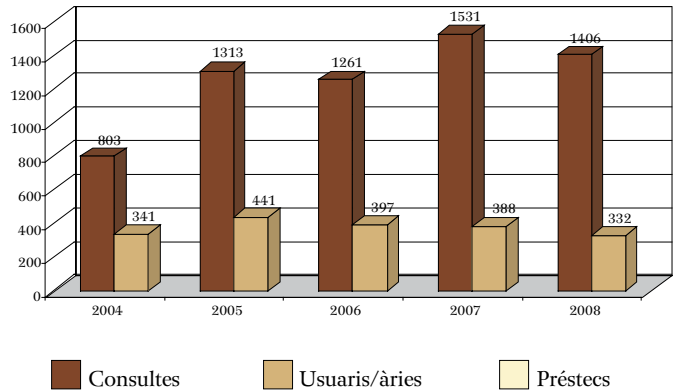
Accés als documents

Evolució 2004-2008

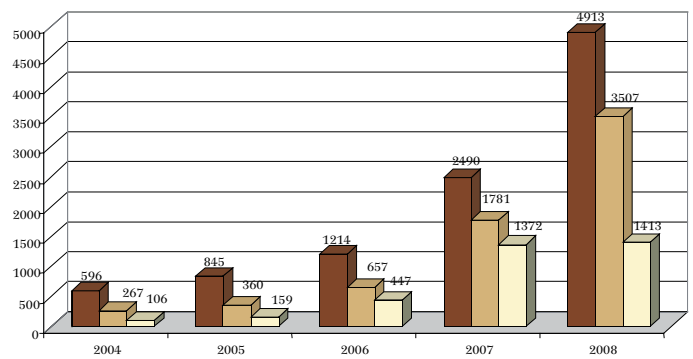
Durant l'any 2008 s'ha produït un creixement força espectacular en el nombre d'usuaris i de consultes als nostres fons documentals. Aquest augment s'ha produït a causa de dos factors fonamentals: en primer lloc, pel creixement de les consultes de caràcter administratiu, que han duplicat les seves xifres respecte a l'any 2007 i, segonament, per la bona acceptació que ha tingut el nou servei "Arxiu en línia" que, des de finals del 2008, s'ha posat a l'abast de la ciutadania a través de la nostra pàgina web. Així, a partir d'aquest servei no només donem informació general relacionada amb el nostre arxiu, sinó que també s'ofereix a la ciutadania i a qui investiga la possibilitat de fer cerques sobre determinada informació, d'obtenir i consultar el document localitzat, de copiar la informació localitzada o, fins i tot, de descarregar i imprimir el document. D'aquesta manera desapareixen les limitacions que comporta l'atenció als usuaris en un espai físic determinat (les consultes es poden fer des de qualsevol lloc del món on es disposi de connexió a Internet) i dins d'un horari específic (les recerques es poden fer a qualsevol hora del dia). És per això que, tal com està plantejat aquest nou servei, hem volgut comptabilitzar les persones usuàries i les consultes virtuals i hem incorporat aquesta informació a les nostres dades estadístiques.

Però, tot i que les dades globals mostren aquest fort increment, si analitzem la tendència dels cinc últims exercicis, ens adonarem que, durant l'any 2008, s'ha produït un cert estancament o lleugera baixada en el nombre de consultes i d'usuaris particulars de caràcter presencial. Aquesta tímida davallada cal situar-la en el seu context perquè quan la ciutadania és capaç de localitzar la informació a través del servei "Arxiu en línia", llavors deixa de desplaçar-se fins a les nostres dependències per consultar presencialment la documentació que buscava. Per tant, cal tenir ben present que les consultes virtuals comporten, en certa manera, una lleugera davallada de les consultes presencials. Malgrat tot, tal com es constata en les dades estadístiques, les consultes realitzades a través de l'"Arxiu en línia" no només han compensat la lleugera davallada de les consultes presencials, sinó que les consultes virtuals han multiplicat per 10 el nombre de les consultes mensuals. Sens dubte, doncs, el servei "Arxiu en línia" ens ha permès arribar a moltes més persones (de països i continents ben allunyats), que poden realitzar les seves consultes durant les 24 hores del dia.

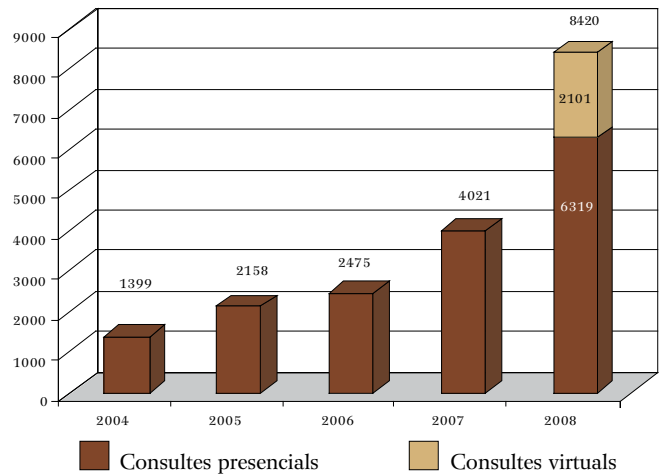
Consultes i usuaris/àries particulars presencials 2004-2008

Consultes, usuaris/àries i préstecs administratius 2004-2008

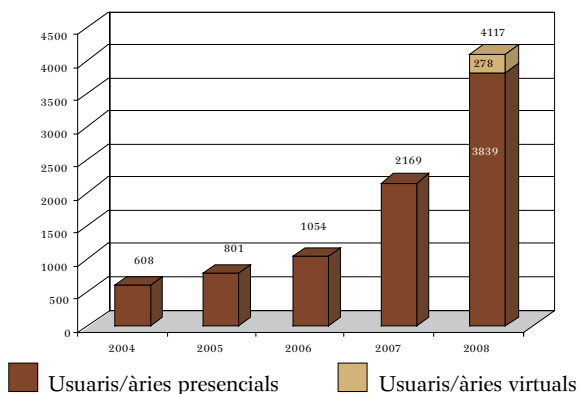
Total Consultes 2004-2008

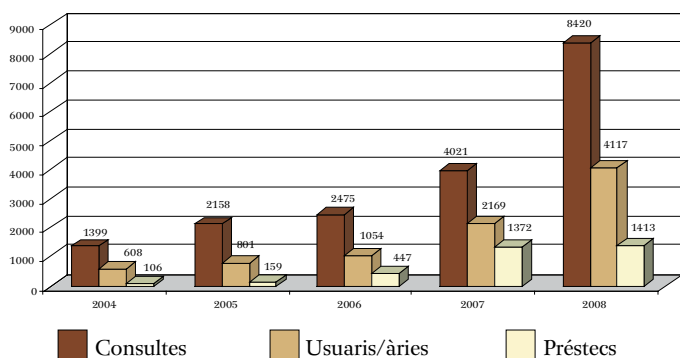
Consultes i usuaris/àries en el període 2004-2008

Any	Particulars				Administratives			Total	
	Virtuals		Presencials		Usuaris	Consultes	Préstecs	Usuaris	Consultes
	Usuaris	Consultes	Usuaris	Consultes					
2004			341	803	267	596	106	608	1.399
2005			441	1.313	360	845	159	801	2.158
2006			397	1.261	657	1.214	447	1.054	2.475
2007			388	1.531	1.781	2.490	1.372	2.169	4.021
2008	278	2.101	332	1.406	3.507	4.913	1.413	4.117	8.420
Total	278	2.101	1.899	6.314	3.332	6.572	3.497	8.479	18.473

Total usuaris i usuàries 2004-2008

Total consultes i usuaris/àries 2004-2008

Els ingressos documentals

Les transferències administratives 2008

Els anys 2005, 2006 i 2007, cal considerar-los "atípics" pel que fa al volum d'ingressos de documentació administrativa. Així, l'any 2005 únicament s'assoliren els 77 metres lineals de documentació perquè els dipòsits havien arribat al límit de la seva capacitat i, per tant, no es podien assumir més transferències documentals. L'any 2006 es posà en marxa el dipòsit administratiu situat als baixos de les oficines d'Obres i Urbanisme, i en conseqüència, s'ingressaren 290 m lineals de documents que provenien d'aquestes oficines. Finalment, l'any 2007 es va acabar de condicionar el tercer dipòsit ubicat a l'edifici central del c. Josep Lluhí i, així, es van transferir 204 m lineals de documentació administrativa que procedia, majoritàriament, de les dependències ubicades a l'edifici principal de l'Ajuntament. Però les xifres d'enguany, amb 161 m lineals de documentació transferida, ens donen a entendre que s'ha arribat a una certa estabilitat i que, molt probablement, durant els propers anys el volum d'ingressos estarà situat entre els 150 i els 170 m lineals.

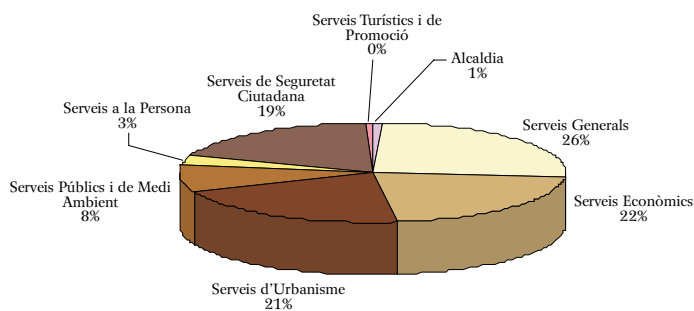
Si analitzem les dades específiques de l'any 2008, cal destacar l'equilibri d'ingressos que s'ha produït entre els serveis que més documentació generen: Serveis Generals, Serveis Econòmics, Obres i Urbanisme, i Seguretat Ciutadana. Tots estan entre el 20 i el 25 per cent del total de metres lineals transferits.

Pel que fa al nombre de registres incorporats a l'inventari general, cal assenyalar que, a data 31 de desembre de 2008, s'ha produït un augment de 13.000 registres en relació

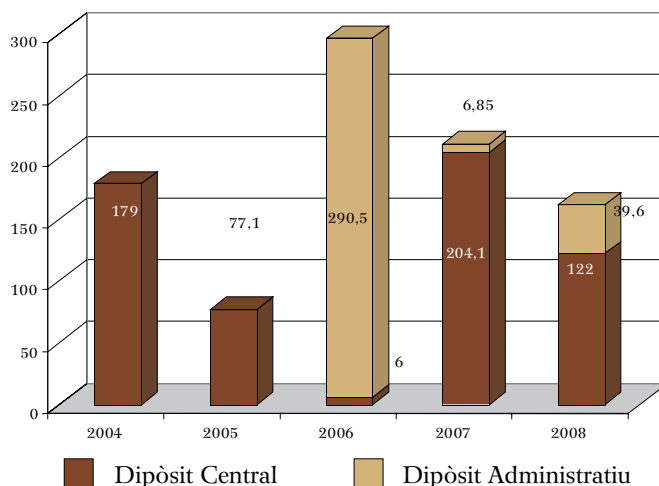
Transferències administratives 2008

Àrea	Metres lineals	Metres lineals	%
ALCALDIA		1,4	1
SERVEIS GENERALS			
Serveis Jurídics / Unitat Jurídica	8,7		
Serveis Jurídics / Via Pública	1		
Organització i Recursos Humans	3	41,4	26
Arxiu	2,7		
Informàtica	2		
Oficina Informació i Atenció Ciutadana	24		
SERVEIS ECONÒMICS			
Gestió i Inspecció Tributària	12,5	34,9	22
Comptabilitat	11,4		
Tresoreria i Recaptació Executiva	11		
SERVEIS D'URBANISME			
Planificació i Gestió Urbanística	31,4	33,2	21
Obres	1,6		
Disciplina Urbanística	0,2		
SERVEIS A LA PERSONA			
Esports	3,7	5,4	3
Cultura	1,7		
SERVEI DE SEGURETAT CIUTADANA		30,8	19
Polícia Local	30,8		
SERVEIS TURÍSTICS I DE PROMOCIÓ			
Turisme	0,8	0,8	0
SERVEIS PÚBLICS I MEDI AMBIENT			
Medi Ambient i Mobilitat	0,2		
Activitats Mediambientals	1,5	13,7	8
Obra Pública i Serveis de Manteniment	2		
Cicle de l'Aigua	10		
TOTAL		161,6	100

Transferències administratives 2008

Transferències administratives (en m lineals)

a l'any anterior i, per tant, ja s'han superat els 123.000 registres. D'aquest increment, 7.000 registres corresponen a ingressos per transferències i els altres 6.000 provenen de les descripcions documentals realitzades en els ingressos extraordinaris (donacions, cessions...).

Avaluació i eliminació de documents

Tal com assenyala la Llei d'arxius i documents 10/2001, una vegada conclosa la fase administrativa els documents han de ser objecte d'una tria o avaluació per tal poder eliminar aquells que no tenen interès administratiu o històric. La Generalitat de Catalunya, a través de diferents decrets i ordres, ha marcat els criteris i el procediment que s'han de seguir per tal de poder destruir la documentació pública que es consideri eliminable.

Segons això, aquest servei d'arxiu municipal ha elaborat un procediment intern que s'ajusta a la tramitació i als terminis que marca la normativa de la Generalitat i, a partir d'aquest protocol, s'ha procedit a l'eliminació de 826 unitats documentals, que ocupaven un total de 15 metres lineals de prestatgeria. Aquesta documentació eliminada procedia del Servei d'Obres i corresponia, majoritàriament, a duplicats de projectes.

Els ingressos extraordinaris

Durant l'any 2008 s'han produït una trentena d'ingressos extraordinaris i, com és habitual, la documentació ingressada inclou una gran diversitat de situacions i de tipologies documentals: hi ha fons molt complets, altres molt fragmentats, hi ha col·leccions, hi ha documents solts, impresos, material gràfic... Però, evidentment, totes aquestes aportacions són útils, interessants i ens ajuden a continuar en la tasca col·lectiva de recuperar i conservar la memòria històrica local.

Exercici 2008

- Sr. Joan ANDRÉS: fons E. Xifra d'imatges fotogràfiques en suport placa de vidre (1900 / 1950 circa).
- Arxiu Municipal de Palafrugell: llibre *Actes de la XXXIII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*. Granollers, 17 i 18/10/1987.
- Sra. Mariló BAEZA i BANCELLS: cartell de cursa de braus a Lloret amb José Ortega Cano, El Cordobés fill i Rafael de Julia (2000 circa).
- Sr. Manuel BOADAS i NUALART: programes de Festa Major (1985-1990); butlletí del Casal de Jubilats, *Nova Edat* (1994); apunts d'Antoni Fàbregas i Fradera sobre la història del cinema a Lloret (1990 circa); diverses unitats de carnets d'hores de treball al Servei Social de la Secció Femenina (1960-1963).
- Família BORDALLO i CIURÓ: *La Costa Brava* de Joaquim Ciuró i Gabarró, text inèdit fotocopiats (1962).
- Sra. Eva CASALS i MASAT: llibre *Les creus al vent* d'Albert Bastardes (1983).
- CEIP Esteve Carles: col·lecció de la revista escolar *L'Ocell de Paper* (1984-2006).
- Sr. Oriol COLOMER i CARLES: llibre *Filosofia des de zero* escrit pel mateix donant (2008).
- Sra. Maria Assumpció COMAS i MORÉ: reportatge fotogràfic de l'homenatge als metges de Lloret / Primera pedra nou CAP El

- Rieral (2008); col·lecció de la revista *La Costa Brava Sud* (2004 - 2008).
- Sr. Manuel CORREDOR i BURSET: documentació relativa a Salvador Burset (1880-1918).
- Sr. Joaquim DABAN i MASSANA: col·leccions de les revistes *L'Avenç* i *Revista de Girona* (1977-2008).
- Sr. Joan DOMÈNECH i MONER: dos reportatges sobre la processó de Santa Cristina en suport DVD. Autors: Joan Capdevila i Joaquim Puigvert (1930 circa-1957); col·lecció de la revista *Tramuntana* (1963-1966).
- Sr. W.E. GIBSON: fons d'imatges en suport de diapositiva amb el títol *Vacances a Lloret* (1959).
- Sr. Joan GRUART i RAURELL: èpoques de cessió de censals per Bartomeu Salvador (1734); diversos protocols notarials (1875-1949).
- GREMI D'HOSTALERIA DE LLORET DE MAR: fons documental de l'entitat (1978- 2001).
- Sr. Isidor LLORCA: cessió del seu fons documental audiovisual.
- Família MARTÍNEZ i PLANAS: fons d'imatges en suport placa de vidre (1900-1950 circa), realitzades per Emili Martínez Passapera.
- Sr. Josep MAS i LLIBRE: pel·lícula de 35 mm *Lloret 1914-1915: processó del Roser, Festa Major, temporal*.
- Sra. Aida MASIP i AGUSTÍ: treball *L'evolució de Lloret de Mar* (2008).
- Sr. Santi MORET i ABRIL: col·lecció de la revista *Scaphe* (2008); dues còpies fotogràfiques de la portada i primera pàgina del diari *La Vanguardia* dedicades a la Festa Major de Santa Cristina, 27/07/1930 (aportades pel Sr. Clarà d'Olot).
- OBRERIA DE SANTA CRISTINA: cessió de cinquanta imatges en suport placa de vidre (1900-1950 ca.) que procedien de la família Martínez-Planas, i realitzades per Emili Martínez Passapera.
- Sr. Josep Maria (a) Jou RAMÍREZ i BURGADA / Caramba! Publicitat: joc de les cartes catalanes.
- Sr. Josep RIBERA i CARDONA: documentació relacionada amb l'activitat sardanista local, prospectes, programes i recull de premsa sobre el tema i sobre altres activitats culturals (1979-2007); guions del programa de sardanes de Nova Ràdio Lloret (1997-1999); documentació de la Penya Barcelonista de Lloret de Mar (1990 / 1996).
- Sr. Joan SALA i LLOBERAS: fotocòpia actual del reglament de la societat La Tranyina o La Teranyina de Lloret (1924).
- Sr. Jordi SOLIGUER I MAS: butlleta rebut d'aigua de la mina del Puig d'en Pla o Verdalet (1953).
- Sra. Mercè TORRELLAS i BUIXEDA: imatge d'aplec de gent de Tordera a Sant Pere del Bosc / Suport digital i còpia impresa (1919).
- Sr. Josep VALLS I ROCA (a) BAMBÍ: protocol notarial de compravenda d'una casa al barri de l'Areny de Lloret (1919).
- Sr. Agustí Maria VILÀ i GALÍ: *Full Parroquial* (2008); correspondència i felicitacions de Nadal (2007); monografia *La marina mercant de cabotatge de Lloret de Mar a partir d'un fons patrimonial* (1996).

Tractament, protecció i difusió del patrimoni documental

Tractament del fons documental de la família Martínez-Planas

Durant l'any 2008 la família Martínez-Planas ha fet entrega de diverses capsas amb documentació que procedia del fons patrimonial familiar. Tota aquesta documentació ha estat tractada i organitzada conjuntament amb la que ens va aportar, fa poc temps, el mateix Sr. Àngel Martínez de Laguardia, perquè en la seva globalitat formen un únic fons documental. Per tal d'aconseguir la correcta organització i classificació d'aquesta documentació i per poder elaborar l'inventari corresponent, es va redactar un minuciós projecte que va permetre'ns acollir-nos a les subvencions que atorga la Subdirecció General d'Arxius per a l'elaboració d'instruments de descripció de fons documentals que formin part del patrimoni documental de Catalunya. Així, a partir d'un treball pacient i acurat s'ha classificat aquesta documentació i s'ha elaborat un inventari exhaustiu on es diferencia entre el fons documental, el fons bibliogràfic i el recull de premsa. Ben aviat, tota aquesta informació podrà ser consultada a través del web de l'arxiu.

Plaques de vidre del fons de la família Martínez-Planas en el moment d'ingressar a l'arxiu. Autor: JDM.

Les plaques de vidre després de ser tractades, classificades i instal·lades en el dipòsit de l'arxiu. Autor: JDM.

D'altra banda, i dins d'aquest mateix fons, s'ha iniciat un primer tractament i una primera descripció del fons d'imatges fotogràfiques del Sr. Emili Martínez Passapera. El fons està format per 2.847 fotografies conservades en diferents suports (plaques de vidre, cel·lulosa i paper), i recullen imatges històriques de Lloret d'entre 1910 i 1940.

Tractament i descripció del fons Àngels Alemany

Arran de la col·laboració d'aquest servei d'arxiu amb la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED), que organitza anualment un curs de postgrau d'especialista universitari en arxivística, hem pogut comptar amb la col·laboració en pràctiques d'una alumna d'aquest curs, Isabel Colldeforns Soler, que durant la seva estada al nostre arxiu ha realitzat tasques ben profitoses. Un dels seus treballs ha consistit en la organització i descripció del fons personal de M. Àngels Alemany, mestra i pedagoga que va estar exercint a la nostra població entre 1930 i 1950. Aquest fons va ser entregat pel seu fill, el Sr. Jordi Fàbrega i Alemany, en atenció a la sensibilitat que va mostrar aquest Ajuntament per haver decidit posar el nom de la mestra a la nova escola ubicada a la zona del Rieral. La documentació ingressada està agrupada en quatre epígrafs: la relacionada amb la vida privada, la que fa referència a la professió de mestra, un recull de premsa i publicacions diverses i, finalment, la documentació relacionada amb la creació del centre d'educació infantil i primària CEIP Àngels Alemany i Boris. Actualment, tota aquesta documentació es troba instal·lada en capsas d'arxiu, dins de carpetes apropiades per a conservar els documents, i s'ha elaborat l'inventari corresponent que podeu consultar en el web del nostre arxiu.

Tractament i descripció del fons Josep Vilà

Isabel Colldeforns Soler també ha estat l'encarregada d'organitzar, classificar i descriure la documentació en suport paper que es conserva del fons documental de Josep Vilà i Prats, fotògraf lloretenc que exercí entre 1900 i 1930. En el treball d'organització d'aquest fons, no solament s'ha elaborat el corresponent quadre de classificació, sinó que s'ha recollit informació ben interessant sobre la vida i el tarannà de Josep Vilà: lliurepensador, anticlerical, industrial del suro, defensor de l'escola moderna... La descripció d'aquest fons i l'inventari corresponent, com en el cas del fons anterior, podeu consultar-los en el web de l'arxiu.

Digitalització d'imatges

Darrerament han ingressat als nostres dipòsits un volum important d'imatges fotogràfiques conservades en placa de vidre. Aquest tipus de suport documental requereix un tractament específic perquè, d'una banda, per a la seva correcta conservació és necessari disposar d'unes condicions ambientals molt rigoroses i, d'altra banda, per a fer possible la visualització de les imatges cal utilitzar tècniques complexes que ens permeten positivament-les. És per això que durant l'any 2008 s'ha procedit a instal·lar i digitalitzar les imatges dels fons següents:

- 2.847 imatges procedents del fons de la família Martínez-Planas (1910-1940), realitzades per Emili Martínez Passapera.
- 258 imatges procedents del fons E. Xifre (cedides per Joan Andrés).

- 124 imatges procedents del fons W. Gibson (1959).
- 50 imatges del fons de l'Obreria de Santa Cristina, que procedien de la família Martínez-Planas, i que foren realitzades per Emili Martínez Passapera.

Després d'haver estat digitalitzades i positivades, enguany s'ha procedit a la descripció individualitzada de cadascuna d'aquestes imatges i, en la mesura del possible, procurarem posar-les a disposició dels ciutadans i dels investigadors a través del nostre web.

Digitalització de documents

Padrons d'habitants: de 1965 a 1986

Atesa la demanda creixent de consultes sobre diferents dades recollides en els antics padrons d'habitants dels anys 1965, 1970, 1975, 1981 i 1986; i atès que la recerca manual era imprecisa i requeria una manipulació contínua dels documents originals (amb el consegüent deteriorament del paper), a principis del 2008 es va preveure la digitalització d'aquests cinc padrons municipals que contenen, globalment, més de 1.000 pàgines. A partir del procés de digitalització s'ha aconseguit una imatge digital en format TIFF i en fitxers PDF que permet, d'una banda, una consulta àgil i precisa mitjançant la creació de bases de dades d'indexació i a través del processament de dades per OCR; i de l'altra, la possibilitat que aquesta documentació també pugui ser consultada a través d'intranet (la qual cosa permet una major difusió de la informació d'aquests documents i, alhora, una major preservació dels suports originals).

Revistes *Tramuntana* i *Lloret Deportivo*

L'any 2005 es va iniciar un projecte ambiciós que consistia a digitalitzar, progressivament, les principals capçaleres que conformen la nostra hemeroteca local. En aquella primera fase es van digitalitzar les capçaleres de les revistes més històriques: *El Lloretense*, *El Iris*, *El Distrito Farnense*, *El Porvenir* i *Aires Lloretencs*. Posteriorment, l'any 2007, es va assumir la digitalització d'una revista força recent i molt emblemàtica: *Lloret Gaceta*. I al 2008 s'ha optat per les dues capçaleres importants que encara restaven pendents de digitalitzar: *Tramuntana*, que es va editar entre 1963 i 1966, i el *Lloret Deportivo*, que va publicar-se entre 1953 i 1955. Ambdues revistes van marcar un període interessant de la nostra població i recullen un munt d'articles que tracten sobre temes ben diversos de la societat lloretenca en general: esports, política, història, tradicions, exposicions, conferències, fotografies... Sens dubte, a partir de la digitalització es proporciona més protecció als exemplars originals d'aquestes revistes i es facilita la recerca d'informació a tota la ciutadania perquè també pot consultar-les a través d'Internet.

Activitats de difusió

Propostes didàctiques i educatives

Els dies 10 i 11 de març va visitar les instal·lacions del Servei d'Arxiu Municipal l'alumnat de 1r d'ESO de l'Institut Coll i Rodés. Durant la visita se li van mostrar les diferents dependències d'aquest servei, se li explicaren les tasques que s'hi porten a terme, se li passà una projecció d'imatges, se li mostraren diferents suports documentals i se li prepararen alguns exercicis breus per tal d'iniciar-lo en la investigació i l'anàlisi de la documentació històrica.

Alumnes de 1r d'ESO de l'institut Coll i Rodés el dia de la visita a les dependències del Servei d'Arxiu Municipal. Data: 10 de març de 2008. Autor: JDM.

Acte de cessió i exposició del fons documental de Joan Gruart

Després d'haver realitzat una acurada organització i descripció del fons patrimonial de la família Gruart, ens faltava formalitzar-ne la cessió i mostrar, mínimament, el resultat de tota aquesta feina. És per això que el dia 2 de setembre, a la sala d'exposicions de l'Antic Sindicat es va fer l'acte públic de cessió del fons documental de Joan Gruart i, a continuació, s'inaugurava l'exposició "Els secrets amagats d'un arxiu familiar: El fons documental de Joan Gruart Raurell". A través d'aquesta mostra es pretenia, primerament, fer difusió sobre la història del nostre municipi; i en segon lloc, conscienciar els lloretencs i lloretenques sobre la importància que tenen els fons documentals familiars perquè no només permeten reconstruir la història familiar, sinó que també ens permeten conèixer la història del nostre poble. Aquesta mateixa exposició es va instal·lar el dia 14 de setembre a l'ermita de les Alegries amb motiu de la seva Festa Major.

Imatge de l'exposició "Els secrets amagats d'un arxiu familiar: El fons documental de Joan Gruart Raurell". Data: 2 de setembre de 2008. Autora: M.A. Comas.

Imatge de l'exposició "Els secrets amagats d'un arxiu familiar: El fons documental de Joan Gruart Raurell" el dia 14 de setembre, festa major de les Alegries. Data: 14 de setembre de 2008. Autora: M.A. Comas.

Cessió del fons audiovisual d'Isidor Llorca

El dia 4 de desembre es va fer l'acte públic de cessió del fons de documentació audiovisual del Sr. Isidor Llorca Riera. A partir d'aquesta cessió, Isidor Llorca anirà ingressant progressivament el seu fons de pel·lícules vinculades a Lloret de Mar. Entre aquestes pel·lícules destaquen les processons de principis del segle XX, les imatges dels primers turistes, el reportatge de l'última tirada de l'art amb Quimet Lleua, les vistes després d'un temporal de neu, la inauguració de la font de Canaletes..., i altres episodis de la nostra història recent que han quedat enregistrats en pel·lícules de diferents formats. Sens dubte, amb l'entrega d'aquest fons s'inicia un projecte engrescador pel nostre Servei d'Arxiu Municipal, perquè es posen les bases per a construir un autèntic arxiu audiovisual que hauria d'incloure tota aquella documentació relacionada amb el món del so i de la imatge (fixa o mòbil).

Acte de cessió del fons audiovisual de Isidor Llorca.
Data: 4 de desembre de 2008. Autora: M.A. Comas.

Butlletí *Sesmond* i col·lecció "Es Frares"

El dia 20 de febrer es va fer l'acte de presentació del núm. 7 del butlletí del Servei d'Arxiu Municipal *Sesmond*, i del volum núm. 10 de la col·lecció "Es Frares": *Can Saragossa de Lloret de Mar. Estudi arqueològic, històric, artístic i procés de restauració*, obra dels següents autors: Albert López, José L. González, Ainhoa Pancorbo, M. de Gràcia Salvà, Mario Zucchitello, Albert Casals i Javier Sanz. A través d'aquestes dues publicacions procurem aconseguir, d'una banda, que la revista *Sesmond* doni a conèixer les activitats i els ingressos documentals que es realitzen a l'Arxiu Municipal i que faciliti la divulgació d'estudis i investigacions històriques de caràcter local; i de l'altra, que la col·lecció "Es Frares" permeti la difusió d'estudis de recerca vinculats amb el nostre municipi, que poden tractar sobre qüestions i àmbits ben diversos (medi ambient, evolució social, investigació històrica, anàlisi de dades econòmiques...).

Acte de presentació del Butlletí *Sesmond* i del nou volum de la col·lecció "Es Frares".
Data: 20 de febrer de 2008. Autora: M.A. Comas.

Premi *Sesmond*

El mateix dia 20 de febrer es va atorgar el premi *Sesmond* al millor treball de recerca d'estudiants de batxillerat o de cicles formatius de grau superior i relacionat amb l'estudi i anàlisi d'algun aspecte del municipi de Lloret de Mar (sobre el medi natural, composició social, investigació històrica, estudis lingüístics, personatges locals...). En aquesta primera edició, el premi fou concedit a l'alumna Núria Carreras i Gruart, de l'IES Immaculada Concepció de Lloret de Mar, pel seu treball: *L'ermita de la Mare de Déu de les Alegries*.

Entrega del premi *Sesmond* al millor treball de recerca a Núria Carreras.
Data: 20 de febrer de 2008. Autora: M.A. Comas.

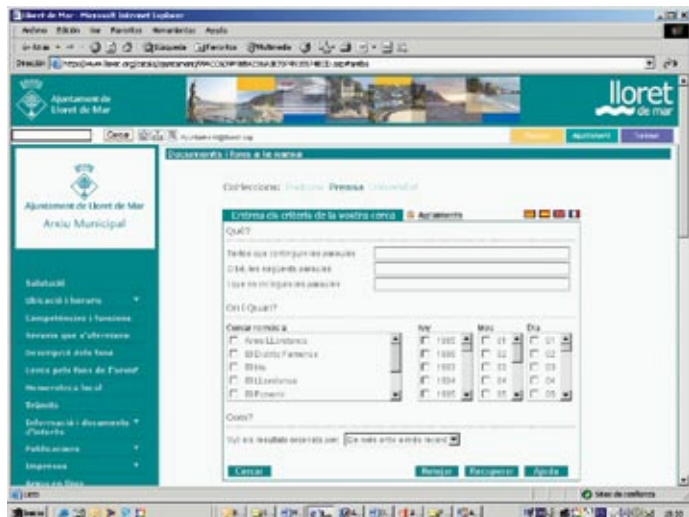
El grup d'amics de l'Arxiu

Atès que a l'Arxiu es conserven una gran quantitat d'imatges de principis del segle XX amb retrats, personatges i indrets que no poden ser identificats pel personal que treballa al Servei d'Arxiu Municipal, s'ha optat per constituir un grup de persones jubilades que ens ajudin en la tasca de descripció d'aquestes fotografies. És per això que des del mes de novembre del 2008, cada dimarts, d'onze a dotze del migdia, es troben "el grup d'amics de l'Arxiu" i ens ajuden a identificar fotografies antigues: els noms de les cases, de les cales, de les persones, la descripció dels actes que es commemoraven... Durant aquest any passat, i sota la coordinació de Mercè Torrellas i Buixeda, han col·laborat amb nosaltres Carme Ciuró i Baixiberri, Joan Sala i Lloberas, Joaquim Creus i Sala, Rosa Marqués i Domènech, Josep Valls i Roca, Conxita Piguillem i Bassas, i Santi Moret i Abril. Òbviament, aquest és un grup obert d'amics i col·laboradors de l'Arxiu i, per tant, si algú més vol participar-hi, només cal que vingui a les dependències del c. Josep Lluhi els dimarts d'11 a 12 del migdia.

Reestructuació i millora del web de l'Arxiu

Seguint amb el projecte de millora del web de l'Ajuntament de Lloret de Mar, durant el mes de novembre del 2008 es va presentar una reforma important en els continguts i la informació que s'oferia al web de la secció de l'Arxiu Municipal. Entre les novetats més importants cal destacar l'apartat *Arxiu en línia* que permet a la ciutadania poder realitzar una consulta acurada entre els més de 35.000 documents que han estat digitalitzats en els darrers anys. Així, es poden fer cerques sobre el contingut de la informació que es recull en diferents diaris i revistes locals dels segles XIX i XX: *El lloretense*, *El Iris*, *El Distrito Farnense*, *El Porvenir*, *Aires Lloretencs*, *Lloret Deportivo*, *Tramuntana* i *Lloret Gaceta*. També es poden consultar padrons de principis

del s. XIX, es pot visualitzar determinada documentació en suport pergamí del segle XIV al XVII, i es pot accedir al contingut del llibre d'acords de l'antiga universitat de Lloret. Segons les dades estadístiques, aquest servei s'ha començat a utilitzar de forma massiva, atès que en dos mesos ja ha rebut més de 2.000 consultes.

Pantalla de visualització per a realitzar cerques a l'Arxiu en línia.

Dins d'aquesta mateixa reforma també sobresurt l'apartat *Cerca pels fons de l'Arxiu*, que ofereix a les persones que investiguen la possibilitat de realitzar consultes entre els diferents inventaris elaborats per a cadascun dels fons documentals que es conserven a l'Arxiu Municipal de Lloret. L'epígraf *Hemeroteca local* presenta una descripció detallada de cadascuna de les revistes i diaris locals que es conserven en els dipòsits de l'Arxiu. En la secció *Informació i documents d'interès*, es donen a conèixer les bases que regulen el premi *Sesmond* (coordinat pel Servei d'Arxiu Municipal) i els reglaments que regeixen el funcionament del propi arxiu. Dins l'apartat *Publicacions* es faciliten els diferents números editats del butlletí *Sesmond*, i també s'informa sobre els llibres publicats a la col·lecció "Es Frares". I finalment, a l'apartat *Impresos*, es poden localitzar diferents instàncies municipals en format PDF que permet fer la sol·licitud telemàtica d'alguns dels serveis que s'ofereixen a l'Arxiu.

Evidentment, per tal de fer realitat aquesta reforma del web, el Servei d'Arxiu ha comptat amb la bona col·laboració del personal responsable del web de l'Ajuntament i també amb els serveis de l'empresa especialitzada Cran Consulting. De cara a l'any vinent, és previst que s'ampliï la informació que es pugui oferir a la ciutadania i, fins i tot, que les persones usuàries puguin consultar moltes més imatges i documents en línia. Podeu fer les vostres consultes al web: www.lloret.cat/arxiu.

Adquisició d'una nova versió del programa informàtic FileMaker

A partir de l'adquisició d'una nova versió del programa informàtic FileMaker (versió 8.5) amb cinc llicències, i d'un "server" que permetia treballar i gestionar conjuntament els diferents fitxers que conformen l'aplicació informàtica

GIDAM, calia plantejar-se un procés d'actualització, adaptació i millora dels diferents fitxers que formen part d'aquesta aplicació per tal d'assegurar una millor estructura informàtica. Així, dins del "server" s'han creat diferents carpetes que segueixen l'estructura del quadre de fons d'aquest Servei d'Arxiu, i dins d'aquestes carpetes s'han incorporat els diferents fitxers als quals se'ls ha assignat un nom que coincideix amb el codi del fons documental que li pertoca. Aquesta reorganització ha facilitat, d'una banda, la interconnexió dels diferents fitxers i, de l'altra, la comprensió de l'estructura lògica que segueixen els fitxers informàtics.

La gestió de documents

L'anàlisi documental

La implantació d'un sistema de gestió de documents, tal com es va informar en el número anterior d'aquest butlletí, no és un projecte que s'hagi de desenvolupar en un període de temps acotat, sinó que és un treball delicat i pacient que requereix d'un procés perllongat de maduració. La gestió documental requereix d'un canvi de mentalitat en la forma de treballar els procediments administratius. És un sistema que ens permetrà gestionar les administracions públiques d'acord amb allò que estableix la Llei (Llei 11/2007, de 22 de juny, "de acceso electrónico de los ciudadanos a los Servicios Públicos") i d'acord amb allò que requereix la ciutadania i la nova societat de la informació.

Però, per tal d'assolir els nostres objectius, aquest Servei d'Arxiu va redactar un minuciós projecte que va permetre'ns acollir-nos a la subvenció que atorga la Subdirecció General d'Arxius per a la implantació de sistemes de gestió documental a les entitats locals.

Durant l'any 2008 ens hem plantejat la identificació de bona part de les sèries documentals produïdes pels serveis generals (en les seccions dels Serveis Jurídics, d'Organització i Recursos Humans, d'Arxiu i Gestió Documental, d'OIAC i de Participació Ciutadana), pels serveis d'obres i urbanisme (en les seccions de Planificació Urbanística, d'Obres i de Disciplina Urbanística) i pels serveis públics i de medi ambient (en les seccions de Medi Ambient i d'Activitats Mediambientals). A partir d'aquesta identificació inicial s'ha codificat, recollit i revisat cadascun dels tràmits administratius, s'han recopilat les dades de cadascuna de les sèries, s'han elaborat fluxos, s'han recollit els documents vinculats a cada tràmit, s'ha analitzat detalladament la legislació que l'afecta i s'han verificat les dades en el gestor de contingut del web de l'Ajuntament.

A l'hora de plantejar l'estudi dels tràmits administratius, s'ha elaborat una metodologia de treball que pivota sobre tres grans blocs que es relacionen seqüencialment.

1r bloc: Identificació de les sèries

Aquest primer bloc té un caràcter universal i s'estén a totes les sèries de l'Ajuntament. Consisteix a recopilar la llista de les tasques que desenvolupa cada secció o unitat administrativa i sobre aquestes tasques es realitza un treball d'anàlisi que permet identificar les sèries documentals. Finalment, serà la Comissió per a la Gestió Documental l'encarregada d'aprovar la denominació i la seva codificació.

2n bloc: Estudi de les sèries documentals

Aquest segon bloc, on s'aprofundeix en el coneixement de les sèries documentals, consta de quatre estadis que són complementaris entre ells:

- 1.- Anàlisi legislativa general: És l'anàlisi del corpus legislatiu que regula un determinat tràmit administratiu. És bàsica per entendre i conèixer la sèrie documental i ens ajuda a proposar canvis i simplificar processos en alguns tràmits administratius.
- 2.- Anàlisi de l'accés i l'avaluació: A través de l'estudi i anàlisi de diferents lleis i normatives legals, caldrà determinar quin nivell d'accés pot tenir la documentació i quin és el seu període de conservació: permanent, 1 any, 5 anys, 30 anys...
- 3.- Recopilació de dades: Consisteix a plasmar per escrit les característiques pròpies de cada sèrie documental. La informació recollida s'estructura en set àrees:
  - 1.- Dades d'identificació i responsabilitat administrativa
  - 2.- Característiques – Gestió de la documentació
  - 3.- Relació amb altra documentació
  - 4.- Valor de la documentació
  - 5.- Proposta d'acords
  - 6.- Notes
  - 7.- Informació pel gestor de continguts – OIAC
- 4.- Fitxa del gestor de continguts: Aquesta fitxa recull les dades més importants referides a una sèrie documental i pretén, a través del web de l'Ajuntament, proporcionar informació a la ciutadania sobre els diferents tràmits administratius.

3r bloc. Implementació informàtica

Aquest darrer bloc inclou dues fases:

- 1.- Elaboració del flux i compilació de documents

Aquesta primera fase consta de dos estadis clarament diferenciats i, alhora, estretament relacionats. Es tracta, en un primer moment, de confeccionar el diagrama de flux que permet visualitzar les accions, decisions i documents que formen part del tràmit administratiu. A continuació, en el segon estadi, s'han de recollir o elaborar els documents que formen part de la tramitació. Aquesta és la fase clau on es poden proposar canvis i modificacions en les tramitacions administratives i on s'aplica la tècnica de la reenginyeria de processos.

- 2.- Parametrització i validació

La segona fase també es divideix, novament, en dos estadis diferenciats. El primer estadi consisteix a traslladar els fluxos prèviament estudiats, depurats i consensuats al programa informàtic Genesys, mantenint l'estructura de codis assignats prèviament. A continuació, en el segon estadi, i un cop finalitzada la parametrització informàtica dels tràmits administratius, s'estableix un període de proves per a validar els processos i els documents automatitzats. A partir d'aquí, el tràmit ja entra "en productiu" dins el programa informàtic.

La comissió per a la implantació d'un sistema de gestió documental

La Comissió de Gestió Documental de l'Ajuntament de Lloret de Mar està formada per un equip de personal tècnic del mateix Ajuntament (Serveis Jurídics, Arxiu, Organització i Recursos Humans, Sistemes d'Informació i Comunicació, Oficina d'Informació i Atenció Ciutadana, Serveis d'Urbanisme, Serveis Públics i Medi Ambient), i té com a finalitat coordinar les diferents actuacions referents a la gestió de la documentació municipal administrativa.

La Comissió de Gestió Documental planteja, discuteix i comparteix solucions als problemes que suposa la creació, tramitació, accés, avaluació, eliminació i conservació de la documentació administrativa dels diferents serveis de l'Ajuntament de Lloret de Mar.

Però, per tal d'aconseguir la màxima eficàcia i agilitat, també s'ha constituït un grup de treball que és l'encarregat de realitzar els estudis, elaborar propostes i implantar la parametrització i la validació dels nous procediments informàtics.

El catàleg de processos

A partir de totes les dades i la informació recollida sobre cadascuna de les sèries documentals s'elabora una carpeta específica per a cada tràmit documental. En aquesta carpeta s'incorpora tota la documentació recollida a cadascuna de les fases. Cada cap de servei i de secció haurà de tenir el conjunt de carpetes / tràmits que afecten el seu servei o la seva secció. Per a qualsevol possible modificació, anul·lació o creació de tràmit, caldria guiar-se per la informació recollida a la carpeta.

En tot aquest projecte, és de vital importància la coordinació i el treball conjunt entre els diferents serveis i seccions de l'Ajuntament. Si no existís una comissió àmplia, un consens tècnic i un suport polític, tot aquest projecte difícilment podria tirar endavant.

L'elaboració de La Guia del Sistema Documental

Quan es va iniciar el procés i es varen plantejar els objectius, es va entendre que calien instruments per a facilitar la comunicació entre els diferents actors que intervenien en l'estudi. Calia una eina que englobés els elements bàsics en què es basa la gestió documental a l'Ajuntament, així com també una manera ràpida de poder visualitzar i controlar l'estat del projecte.

En un inici es varen desenvolupar diverses eines que permetien mostrar parcialment els avenços que es feien en la gestió documental. Però, finalment, veient la necessitat de tenir una eina global, es va prendre la decisió d'elaborar un sol instrument on es recollís l'estructura global del projecte i on es reflectís la seva evolució: la *Guia del sistema documental*. Aquesta guia consta dels següents documents: organigrama, quadre de classificació i diagrama de situació. Així, a partir d'aquesta eina es pot visualitzar fàcilment quins són els objectius que es pretenen aconseguir. ■

El fons documental de l'Obreria de Santa Cristina

Una de les institucions de més llarga tradició a Lloret de Mar és l'Obreria de Santa Cristina, amb més de 600 anys d'existència. D'arrel religiosa és avui una peça fonamental en la preservació de la identitat lloretenca.

Conserva un fons documental que data des de mitjans del s. XV fins a l'actualitat. A l'ermita i la seva sagristia hi podeu trobar exposats alguns dels seus documents més valuosos: un pergami de venda d'un tros de terra (el document més antic aquí conservat, del 1422), la compra d'un censal de l'any 1630, dos documents d'indulgència plenària del 1767, una autenticació de relíquia, el *Llibre d'entrades i sortides de Santa Cristina*, de l'any 1763 i el *Llibre de l'Administració de Santa Cristina* amb data d'inici 1720.

La documentació anterior al s. XX és poc nombrosa, centrada en aspectes religiosos –peces documentals d'indulgències donades pel bisbe, actes de compra i col·locació de relíquies–, econòmics –llibre d'administració, llibre de l'obra, comptes de l'obreria de certs anys– i patrimonials –pergamins i escriptures de compra de terres–. Es conserva major documentació relativa al s. XX, ja sigui de la gestió institucional de la mateixa obreria, com la relativa a correspondència amb altres institucions.

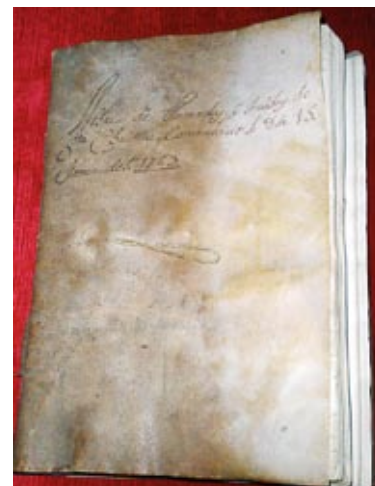
El motiu de la no-existència d'una sèrie completa documental anterior al s. XX pot raure en el fet que els obrers encarregats de l'administració i de la comptabilitat tenien en poder seu els llibres que els pertocava portar en el transcurs del seu mandat, i els traspassaven al nou obrer un cop cessaven en el seu càrrec. Això podia comportar que no sempre cedissin tota la documentació, ja fóra per oblit o perquè aquesta es perdés. A part d'aquest fet, Santa Cristina, com altres institucions eclesiàstiques, va patir les lleis desamortitzadores del s. XIX i la Guerra Civil de 1936-39, la qual cosa va tenir conseqüències directes en la preservació del seu patrimoni documental.

Podem dividir la documentació en dos tipus: la singular i la serial. La documentació singular està composta per:

- **Llibre de l'Administració o confraria de Sta. Cristina.** Es tracta d'un llibre enquadernat en pell i relligat que comprèn el període 1720-1913. Conté diversos inventaris de robes, objectes litúrgics i mobiliari (1723, 1729, 1732 i 1738, 1779, 1781); registres de censals atorgats per l'obreria (1726) i les pautes que havia de seguir l'ermità o estadant pel bon rendiment de la finca i la conservació dels seus béns. A més hi ha constància de les relíquies de la santa que es veneren a l'ermita.

Gran part del seu contingut està dedicat a les "diffinicions" –en llenguatge actual una mena d'estat de comptes amb el vistiplau del rector– amb anotacions d'entre els anys 1725-1913.

- **Llibre de l'obra.** Llibre enquadernat en pell i relligat. Fou iniciat l'any 1763 per a la construcció de l'actual capella, la primera anotació fou la descripció de l'acte de col·locació de la primera pedra i la procedència dels ingressos per començar l'obra. El llibre registra els ingressos i les despeses destinats tant a la construcció

Llibre de l'obra, titulat "Llibre de entradas y aixidas de Sta. Cristina. Comensant lo dia 15 Janer de 1763".
Procedència: Arxiu de Santa Cristina.
Autor de la imatge: JDM.

Llibre de l'Administració (1720-1913), relligat i enquadernat en pergami. Procedència: Arxiu de Santa Cristina.
Autor de la imatge: JDM.

de l'ermita com a la compra de terres, el trasllat de la relíquia de Santa Cristina, o els objectes adquirits per embellir l'església.

- **Documentació eclesiàstica.** La formen les lletres testimonials o "autèntiques" per tal d'autenticar la relíquia lliurada per la Santa Seu o un ordinari (bisbe o vicari general); el "tresllat" (còpia autèntica d'un document original feta per notari o escrivà públic) on s'indicava el reconeixement de la relíquia en l'acte de la seva presentació als feligresos de la relíquia; la relativa a indulgències, tant les sol·licitades pels obrers com les concedides pel Papa; i els goigs –els conservats en aquest fons són impresos a la segona meitat del s. XX–.

Les reformes liberals i les posteriors lleis d'associacions laiques van obligar l'obreria a adequar la seva activitat als nous temps. En conseqüència, la documentació generada va canviar substancialment, tal com consta en la següent descripció:

- **Estatuts.** Per tal d'adequar-se a la normativa d'associació.
- **Llibres d'actes.** On es registren les reunions i acords, igualment sorgeixen a la llum de la jurisdicció d'associacions.
- **Llibre de socis.** Llibres impresos on consta la relació de membres.
- **Comptabilitat.** Al s. XIX els ingressos i les despeses es detallaven en fulls solts, en forma de camisa. Posteriorment

es registraren en llibres de comptabilitat, tot i preservant rebuts i factures. El dipòsit documental era efectuat al final del període de vigència dels càrrecs d'obrers.

- **Memòries.** Redactades al final de cada any pels obrers, donen compte de les diferents activitats religioses, culturals o bé en el manteniment del patrimoni.
- **Correspondència.** Bàsicament s'ha preservat la del s. XX, que reflecteix les relacions mantingudes amb diferents institucions públiques o privades.
- **Documentació notarial.** Formada per escriptures de compra de béns, descripció del patrimoni (a fi i efecte de la inscripció al Registre de la Propietat un cop constituïda com a associació), així com documentació judicial.
- **Projectes arquitectònics.** Projectes i memòries de construcció i millores de béns immobles.
- **Llibre de visites.** També anomenat Llibre d'Or, amb la signatura i petites dedicatòries de persones il·lustres que visiten el santuari.
- **Activitats religioses.** L'obreria té com a principals activitats religioses, a més del manteniment del santuari, l'organització de les activitats a l'entorn de les festes de Sta. Cristina i els Perdons, a part d'altres que organitzen al llarg de l'any. Es conserven instruccions per organitzar les festes des de 1904, i programes de la Festa Major de Lloret. Aquests últims són importants atesa la centralitat de l'obreria en la seva organització i a més perquè no sols especifiquen els actes que es realitzen durant la festivitat de Santa Cristina, sinó també perquè s'inclou la memòria de les activitats realitzades per l'obreria durant aquell any, a més d'un petit article que tracta d'aspectes històrics de Santa Cristina.
- **Material audiovisual.** Fons de fotografies i enregistraments audiovisuals relatius a les activitats religioses i culturals organitzades per l'obreria.
- **Fons musical.** Partitures del Ball de Plaça i de sardanes per a cobla.
- **Documentació diversa.** Entre la documentació es troben escrits mecanografiats o manuscrits dels diferents obrers al llarg dels anys, referents a l'organització de l'obreria a més de transcripcions de documents històrics sense autoria.

Classificació del fons documental. L'anàlisi d'aquesta documentació va exigir elaborar un inventari-catàleg. El següent pas fou confeccionar un quadre de classificació, vàlid per a tot el fons documental independentment de la seva cronologia, i de les successives legislacions a què ha estat sotmesa. Es tingué present l'obreria com a gestora d'una tradició religiosa i cultural, i administradora d'un patrimoni.

A manera de conclusió, la documentació esmentada obre les portes a posteriors estudis no sols de la mateixa institució com a tal, sinó també de la seva projecció i influència en la vida del poble ja sigui des d'un punt de vista social, religiós, econòmic, o d'història de l'art de la vila. ■

Montserrat Sala i Vila¹

¹ Autora del treball "Les Associacions religioses de laics: L'obreria de Santa Cristina i les confraries de Sant Pere i Sant Elm. Estudi i tractament del seu fons documental". Treball de Màster d'Arxivística, UdG 1996. Estudi arxivístic i d'història institucional.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ

1. ADMINISTRACIÓ
1.1. REGLAMENTS
1.1.1. Estatuts
1.2. MEMBRES
1.2.1. Socis
1.2.2. Obrers
1.2.3. Obreres
1.3. ÒRGANS DE GOVERN
1.3.1. Assemblea general
1.3.2. Llibres d'actes
1.3.3. Memòries
1.3.4. Personal
1.4. CORRESPONDÈNCIA
1.4.1. Tramesa
1.4.2. Rebuda
1.5. DOCUMENTACIÓ ECLESIASTICA
1.5.1. Indulgències
1.5.2. Testamentaries
1.5.3. Casaments
1. PATRIMONI
1.1. BÉNS MOBLES
1.1.1. Adquisicions, dipòsits, cessions
1.1.2. Restauracions
1.1.3. Sortida béns mobles
1.2. BÉNS IMMOBLES
1.2.1. Títols de propietat
1.2.2. Adquisicions, permutes, arrendaments
1.2.3. Construcció i manteniment
1.2.4. Utilització béns immobles
1.2.5. Plànols
2. COMPTABILITAT
2.1. OBRERIA
2.1.1. Llibres d'obra
2.1.2. Llibre d'administració
2.1.3. Censals
2.1.4. Comptes
2.1.5. Donatius, subscripcions, captes
2.1.6. Rebuts i factures
2.1.7. Bancs i caixes
2.2. GESTIÓ DEL PATRIMONI
2.2.1. Llibres de comptes
2.2.2. Rebuts i factures
2.2.3. Bancs i caixes
3. PROJECCÓ CULTURAL: FESTES I ACTIVITATS CULTURALS
3.1. FESTA DE SANTA CRISTINA
3.1.1. Organització
3.1.2. Programes
3.2. FESTA DEL PERDONS
3.2.1. Organització
3.2.2. Programes
3.3. ALTRES ACTIVITATS I INICIATIVES CULTURALS
3.3.1. Commemoració VI Centenari Devoció a Sta. Cristina
3.3.2. Concerts
3.3.3. Fires i concursos
3.3.4. Beques
3.3.5. Participació en actes organitzats per l'obreria
4. COL·LECCIONS FACTÍCIES
4.1. BIBLIOTECA AUXILIAR
4.1.1. Escrits i articles manuscrits
4.1.2. Publicacions
4.1.3. Reculls de premsa
4.1.4. Programes
4.1.5. Full parroquial
4.2. CARTOGRAFIA I MATERIAL GRÀFICS
4.2.1. Goigs
4.2.2. Dibuixos originals
4.2.3. Mapes i plànols
4.3. AUDIOVISUALS
4.3.1. Fotografies
4.3.2. Pel·lícules
4.3.3. Cintes sonores
4.4. FONS MUSICAL

Els Saragossa i la vinya de sa Boadella

Entre la documentació del meus avantpassats es troba una sèrie de documents, compresos entre els anys 1683 i 1865, relatius a la nissaga dels Saragossa. Entre aquests documents hi ha compres, censals, matrimonis, testaments, *lluhicions* i èpoques, capítols matrimonials i poders, que tenen els seu origen en la compra per un Saragossa d'una vinya en el paratge de la Boadella, que té com a final que l'esmentada finca és heretada per la nostra àvia, Maria Serra i Capdevila.

En publicar-se el llibre *Can Saragossa de Lloret de Mar*, no vaig pas perdre temps per consultar-lo, començant pel capítol 5, *Dades històriques recollides a la documentació escrita*, del qual és autor l'historiador i bon amic Mario Zucchitello Gilioli, i que en la seva aportació al llibre segueix la línia directa referent a l'heretat de can Saragossa, fins a arribar a ser propietat de l'Ajuntament de Lloret de Mar.

Ben aviat vaig trobar la resposta al lligam que podia tenir la documentació servada amb les dades que ens proporciona l'estudi esmentat.

Si bé en l'arbre genealògic que Zucchitello adjunta s'han inclòs tant la línia successòria directa com les col·laterals, només ha seguit la primera pel que fa als detalls de cadascun dels documents que hi tenen relació.

El primer de gener de 1708 Isidre Saragossa i Boix, senyor útil i propietari del mas Saragossa, fa testament i institueix hereu Pere Saragossa i Xardó, fill seu i de Paula Xardó i Oliver. Al seu fill Antoni Pau Saragossa i Xardó li deixa per dret de legítima paterna i materna 20 lliures, moneda catalana. (Mario Zucchitello. *Can Saragossa de Lloret de Mar*, pag. 97 i 102)

A partir d'aquí comença el nostre relat basat en la documentació servada pels meus avantpassats, una sèrie de documentació notarial de la qual es dóna tot seguit la relació, per comentar al final les particularitats que s'han cregut més interessants.

20 de juny de 1683, Miquel Durall, treballador de la vila de Lloret, ven a perpetuïtat a Antoni Pau Saragossa i Xardó, pagès de dita vila, una peça de terra situada en el lloc dit Boadella, pel preu de 200 lliures, moneda barcelonina.

20 de setembre de 1693, censal anual de 22 diners i preu de 22 lliures, venut i creat per Pere Pujol, del carrer Nou de la vila de Lloret, a Antoni Pau Saragossa, jove pagès de dita vila de Lloret.

05 de març de 1694, Nubials fetes i firmades per i entre Antoni Pau Saragossa, pagès de la vila de Lloret, d'una part, i Christina Burgada, donzella, filla de Gregori Burgada, pescador de dita vila de Lloret, i de Paula?

8 de desembre de 1716, Llegat de 20 lliures barcelonines fet i firmat per Isidro Saragossa, pagès, senyor útil i propietari del mas Saragossa del terme i parròquia de Sant Romà de la vila de Lloret a favor d'Antoni Pau Saragossa, son fill. Aquestes 20 lliures corresponen a les 20 lliures llegades per Isidre Saragossa per dret de legítima al seu fill Antoni Pau.

22 d'agost de 1718, testament d'Antoni Pau Saragossa, que fou pagès del terme i parròquia de Lloret. Llega a la seva muller, Cristina Burgada, el ple usdefruit de tots els seus béns, i institueix hereu universal el seu fill Joan Saragossa i Burgada.

14 de maig de 1724, Nubials entre Joan Saragossa i Burgada, treballador, fill de Antoni Pau Saragossa i de Cristina Burgada, amb Teresa Puigtraver i Gibert, filla de Felip Puigtraver, pescador de Lloret, i de Caterina Gibert, matrimoni celebrat a San Llorenç de Massanet de la Selva i testificat pel notari de la mateixa població. Dot aportada al matrimoni 110 lliures moneda barcelonina.

10 de maig de 1724 – Definició dels seus drets feta per Pere Saragossa i Burgada, treballador de Lloret, a favor de son germà Joan, signada a San Llorenç de Massanet de la Selva.

Blanes, 6 de febrer de 1734 – Rebut del cirurgià de Blanes Joan Carreras, per un import de 7 lliures, a favor de Joan Saragossa i Burgada que paga per compte de son germà Francisco, que els devia per haver-lo assistit en la curació d'un carbuncle que tingué a la cara en temps que estigué d'aprenent a casa de Feliu Dotras de Blanes.

10 de febrer de 1732 – Venda feta per Joan Durall, fill de Miquel d'un censal, que havia comprat a Joan Pau Saragossa, sobre una peça de terra de la Boadella a favor de Francesc Casellas, beneficiat de Santa Maria de Blanes.

Blanes 25 de setembre de 1741 – Lluïció de 50 lliures barcelonines que són part d'un censal de 150 lliures feta i firmada per Francisco Soterias, clergue de la vila de Blanes, com a obtentor del benefici o personat sota la invocació de Sant Sebastià de l'Església parroquial de Santa Maria de dita vila de Blanes fundat: a favor de Joan Saragossa, treballador de la vila de Lloret.

31 de març de 1758 – Capítols matrimonials fets i firmats per i entre Francisco Bassedas i Prats, pescador de la vila de Lloret, per una part, i de Caterina (Bassedas) i Saragossa i Puigtraver, per altra.

8 d'agost de 1759 – Àpoca de 8 lliures i 15 sous firmada per Francisco Basedas, pescador de la vila de Lloret, a favor de Joan Saragossa, treballador de la mateixa vila.

7 de novembre de 1759 – Capítols matrimonials fets i firmats entre Miquel Saragossa i Puigtraver, treballador, fill de Joan Saragossa i Burgada i de Teresa Puigtraver i Gibert, i Mònica Piferrer i Fàbregas, filla de Miquel Piferrer, teixidor, i de Maria Fàbregas.

6 de juny de 1762 – Testament de Joan Saragossa i Burgada. Llega als seus fills i filles i nets per dret de legítima 5 sous moneda barcelonina, institueix Senyora, eix majora, poderosa i usufructuària de tota la seva universal heretat i institueix hereu universal el seu fill Miquel Saragossa i Puigtraver.

6 de juny de 1762 – Testament de Teresa Puigtraver i Gibert, muller de Joan Saragossa i Burgada. Nomenen marmessors el rector de Lloret, Joan Saragossa, son marit i Joan B. Botet, nebot seu.

Dóna i llega a cadascun dels seus i filles 5 sous moneda barcelonina. En la resta de tots els seus béns, mobles, immobles, nom, veus, drets i accions institueix hereu universal són fill Miquel Saragossa i Puigtraver, treballador de Lloret.

20 de setembre de 1764 – Testament de Teresa (Saragossa) Puigtraver, muller de Joan Saragossa i Burgada.

24 de novembre de 1768 i 11 de juny de 1769 – En un mateix plec: Capítols matrimonials fets i firmats per i entre Josep Miquel i Maura, treballador de la vila de Lloret, d'una part, i Cristina (Miquel) Saragossa i Puigtraver, d'altra part.

Època de 50 lliures a compliment de dot firmada per Josep Miquel i Maura a favor de Miquel Saragosa i Puigtraver.

18 d'agost de 1781 – Capítols matrimonials fets i firmats per i entre Josep Tosell i Maurí, mariner de Lloret, d'una part, i Teresa (Tosell Maurí) Saragossa i Piferrer d'altra part.

6 de gener de 1782 – Capítols matrimonials fets i firmats per i entre Miquel Saragossa Piferrer, treballador de Lloret, d'una part, i Maria Vilar i Garriga, natural de Tossa, per altra part.

14 de desembre de 1782 - Època de 80 lliures barcelonines firmada per Joan Tosell, treballador de la vila de Lloret, Cristina Maurí, sa muller, i Josep Tosell i Maurí, el seu fill, a favor de Miquel Saragossa i Puigtraver, sogre de Josep Tosell i Maurí.

15 d'agost de 1784 – Promesa feta i firmada per Miquel Saragossa i Piferrer, treballador de la vila de Lloret a favor de Cristina (Saragossa) i Sureda, vídua de Miquel Saragossa que fou treballador de dita vila. Vidreres, 15.08.1815.

Vidreres 7 de setembre de 1791 – Testament de Miquel Saragossa i Piferrer.

18 d'agost de 1815 – Reclamació de legítima materna i paterna per part de Rosa Saragossa i Vilar contra Mònica Saragossa i Vilar i el seu marit Maties Serra.

10 d'abril de 1820 – Poders de Mònica Saragossa i Vilar a favor del seu marit Maties Serra perquè en nom i representació d'ella pugui vendre i originalment crear i rebre de qualsevol comunitat, casos, administracions i persones així eclesiàstiques com seculares a cens redimibles, etc.

2 de juny de 1839 – Lluïció de censal de 60 lliures firmada per Rvd. Rector de la parròquia de Lloret a favor dels cònjuges Maties Serra i Mònica Saragossa.

9 de juny de 1839 – Lluïció de firmada pel Rnd. Rector de la parròquia de Lloret de capital 50 lliures a favor dels cònjuges Maties Serra i Mònica Saragossa.

24 de gener de 1865 – Escritura de redempció atorgada pel Jutge d'Hisenda de la província de Girona a Favor de Mònica Serra i Saragossa, veïna de Lloret de Mar.

3 de gener de 1861 - Testament de Mònica Zaragoza i Vilar.

12 de maig de 1865 codicil de *Mònica Saragossa i Vilar*.

Es comenten, tot seguit, els documents que s'ha cregut que marquen l'origen i el desenllaç d'aquest escrit:

I - En primer lloc cal fer esment de l'acta de la compra, l'any 1683, per Antoni Pau Saragossa i Xardó a Miquel Durall, d'una peça de terra al lloc de la Boadella, perquè aquesta adquisició serà com l'alfa i l'omega del relat.

II - Del testament de Miquel Saragossa i Piferrer, document d'una extensió considerable i que és el pròleg del desenllaç d'aquesta anàlisi, cal fer uns comentaris:

El testador deixa i llega a les seves filles Mònica i M. Rosa, en concepte de legítima, paterna i materna i altres, 50 lliures, moneda barcelonina, i 5 lliures a la seva esposa.

Institueix la seva esposa com a usufructuària de tota la seva heretat mentre es mantingui viuda i guardi el seu cognom, a la qual també deixa 40 lliures.

Deixa a Cristina Saragossa i Sureda, viuda deixada de Miquel Saragossa, que diu que va ser son pare, mentre es mantingui viuda del dit Miquel, durant sa vida natural sigui sustentada a casa seva per la dita seva muller durant el seu usdefruit o per seu hereu, en menjar, beure, calçar i vestir i altres coses necessàries. (O sia que el pare de Miquel Saragossa i Piferrer tenia una filla, Cristina, d'un primer matrimoni, abans de casar-se en segones núpcies amb Maria Vilar i Garriga.)

Quan Miquel Saragossa i Piferrer fa testament, els seus fills, Francesc, Maria Rosa i Mònica, devien ser menors d'edat, perquè institueix tutors i curadors d'ells, que són Josep Aldrich i Garriga, sastre, i Josep Garriga, patró de pescadors, que són els mateixos que havia instituit marmessors del seu testament.

L'heretat universal passa finalment a mans de la seva filla, Mònica Saragossa i Vilar.

III - El testament de Mònica Zaragoza i Vilar, del qual extractem literalment les parts que s'han considerat més importants:

Lego a mis dos hijas María i Carmen Serra i Zaragoza hijas de su primer marido, legítimas i naturales, la cantidad de 150 libras barcelonesas a cada una de ellas a sus voluntades, por todos sus derechos de legítimas paterna i materna y suplemento, de modo que en dicha cantidad quiero que vaya comprendido todo cuanto les haya legado su difunto padre, Matías Serra, y pueda corresponderles por su legítima paterna; y también lego toda mi ropa de porte que se repartirán entre ellas-

Lego a mi nieta Maria Serra i Capdevila, hija de José Serra i Saragossa, mi difunto hijo, por las legítimas que puedan corresponderle en mis bienes y en los de su difunto padre, 150 libras, moneda barcelonesa a sus libras voluntades.

Lego a mi actual marido Bonoso Ribas, por durante su vida natural y manteniéndose viudo de mi el pleno e íntegro usufructo de aquella pieza de tierra de viña, que poseo en el término de esta villa y territorio nombrado Buadella, con la obligación que haya de pagar el censo o censal a que está afecta dicha tierra, y durante dicho tiempo podrá usar del carro y valerse de la yegua que actualmente poseo, y cesará dicho usufructo luego que muera mi esposo o bien que contraiga otro matrimonio, y en uno y otro caso, si la viña estará sembrada, y podadas las cepas, podrá el heredero de mi esposo recoger en aquel año, los frutos de la misma resultantes, pagando empero una tercera parte a mi heredero, quien podrá ponerse en posesión de dicha finca, y recuperar el carro y yegua, muerto mi esposo o volviendo a casarse. Igualmente lego a mi esposo una cama de peu de gall y un jergón, cuatro sábanas, una colcha y dos almohadas; y luego de mi fallecimiento no podrá mi marido vivir en mi casa y deberá buscarse el mismo otra habitación.

En el remanente de todos mis bienes, muebles y raíces, derechos y acciones presentes y venideros, instituyo heredero a José Serra y Capdevila, mi nieto, hijo de José Serra (y Saragossa,) mi difunto hijo, y de Concepción Capdevila, (y Riera) y si dicho mi nieto no fuese heredero por haber muerto, y hubiese dejado hijos o descendientes legítimos y naturales le substituyo a éstos del modo que hubiese dispuesto y si no dispuesto le substituyo a éstos del modo que hubiese dispuesto, y si no ha dispuesto substituyo yo, no a todos juntos, sino el uno después del otro, de grado en grado, prefiriendo los mayores a los menores, y los hombres a las mujeres, orden de primogenitura entre ellos guardado, pero en el caso de haber muerto dicho José Serra y Capdevila, mi nieto, sin descendencia, o bien de no querer la herencia, y también en caso que siendo heredero muriese sin hijos o descendientes legítimos y naturales, que entonces o después llegasen a testar, les substituyo a dicha mi nieta María Serra y Capdevila, hija de los citados consortes José Serra (y Saragossa) i de Concepción Capdevila (y Riera) y a ésta la substituyo a sus descendientes en el mismo caso que el primero, y en los demás que en el primero he expresado los substituyo la nombrada María Serra y Saragossa otra hija mía consorte de Antonio Port, las mismas substitutiones hago y a dicha Carmen Serra i Zaragoza, otra hija mía, consorte de Buenaventura Garriga por orden de primogenitura.

IV – Codicil de Mònica Zaragoza i Vilar. Per la seva importància es transcriu en la seva totalitat.

En el nombre de Dios,

Yo Mónica Zaragoza y Vilar por nupcias Ribas, de ochenta años de edad, consorte en tercer matrimonio de Bonoso Ribas, en primer matrimonio lo fue de Matías Serra i en segundo de Jaime Norch, natural y vecina de la presente villa de Lloret de Mar, provincia de Gerona, hija legítima y natural de Miguel Zaragoza y de Maria Vilar, consortes difuntos: Hallándome por la gracia de Dios con salud de cuerpo, pero en edad avanzada que me hace temer la muerte, en atención que en tres de marzo de mil ochocientos sesenta y uno otorgué testamento - - - - - ante el suscrito notario, sabiendo que quien puede testar también puede domiciliar queriendo quitar alguna cosa del citado testamento, otorgo el presente codicilo en la forma siguiente.

Primero. En atención a que en el cirado testamento, en el capítulo cuarto del mismo he legado a mi (su) actual marido Bonoso Ribas, por durante su vida y manteniéndose de mi viudo, del pleno e íntegro usufructo de aquella pieza de tierra viña, que poseo en el término de esta villa y el territorio nombrado la Buadella, y para que pudiese usar el carro y valerse de la yegua, que actualmente poseo, durante dicho tiempo: De mi (su) espontánea voluntad revoco y cancelo? a dicho legado, lo mismo que si no lo hubiera hecho, y solamente quiero (quiere) por mi (su) voluntad que seguida de mi muerte (su) se entregue a dicho mi actual marido una cama dicha de peu de gall, un jergón, cuatro sábanas, una colcha y dos almohadas, todo usado, a sus libres voluntades, y no podrá dicho mi (su) marido vivir en mi (su) casa después de mi (su) muerte), debiendo buscar-se otra habitación.

Todo lo demás en dicho mi testamento, apruebo y ratifico, como no se oponga a este codicilo, por ser ésta mi última voluntad que quiero que valga por tal codicilo, o por aquella otra especie de última voluntad que mejor en derecho pueda caler; así lo otorga dicha codicilante (a quien yo D. José Antonio Rodés, notario del colegio territorial de Barcelona, vecino de esta villa, doy fe conocer y de tener la vecindad sin profesión expresada), en dicha villa de Lloret de Mar a doce de mayo de mil ochocientos sesenta y cinco, y por cuanto ha manifestado no saber escribir por ella y por si propio, uno de los testigos instrumentales que no tienen excepción alguna para serlo Vicente Rams y Bofill, estudiante y D. José Saragossa y Galí del comercio, vecinos de la misma, a quienes y a la codicilante yo el suscrito notario he leído este codicilo en alta voz por haberlo así preferido, enterados antes del derecho que la ley les concede de leer, y lo aprobaron todos de que doy fe.

Pel que sabem, per transmissió oral dels avantpassats de la meva esposa i per una documentació escadussera que es conserva, Josep Serra i Capdevila emigrà a l'illa de Cuba, segurament cridat pel seu oncle Josep Capdevila i Riera, resident a Càrdenes on tot fa suposar que devia participar en negocis relacionats amb la canya de sucre, concretament en l'explotació d'un parell d'"ingenios". El nostre Josep Serra i Capdevila devia succeir, a la mort del seu oncle, l'any 1870, en l'explotació dels "ingenios", que creen no pocs maldecaps al seu nebot, fins que, malgrat els seus esforços i per raons encara no prou conegudes, tot se'n va anar pel pedregar. Josep mor a Cuba sense deixar descendència i segons les disposicions de Mònica Serra i Saragossa (Mònica Saragossa i Vilar de soltera), la propietat de la vinya de la Boadella passa a la seva germana, la nostra àvia, Maria Serra i Capdevila, i d'aquesta a la seva filla, la nostra mare Dolors Galí i Serra, segons la manifestació d'herència de Maria Serra i Capdevila atorgada per Dolors Galí i Serra i autoritzada pel notari Enrique Salamero i Radigales el 13 d'abril de 1931.

Però ben aviat, el dia 1 de novembre de 1931, aquella peça de terra propera a la platja de sa Boadella que, el 20 de juny de 1683, Joan Pau Saragossa i Xardó compra a Miquel Durall per 200 lliures, moneda barcelonina, després de 348 anys de pertànyer als descendents directes o col·laterals de Joan Pau Saragossa passar a formar part de la finca del doctor Raül Robiralta.

La finca es trobava en gran part envoltada pel camí que portava a Santa Cristina, abans de la revolució urbanística de Fenals i de sa Boadella, i, per altra part, pel camí que a partir d'aquell, des de l'alçada de l'entrada a la finca Santa Clotilde menava a la platja de sa Boadella. La finca estava únicament plantada de vinya i en el seu centre, com era costum, hi havia una caseta de vinya.

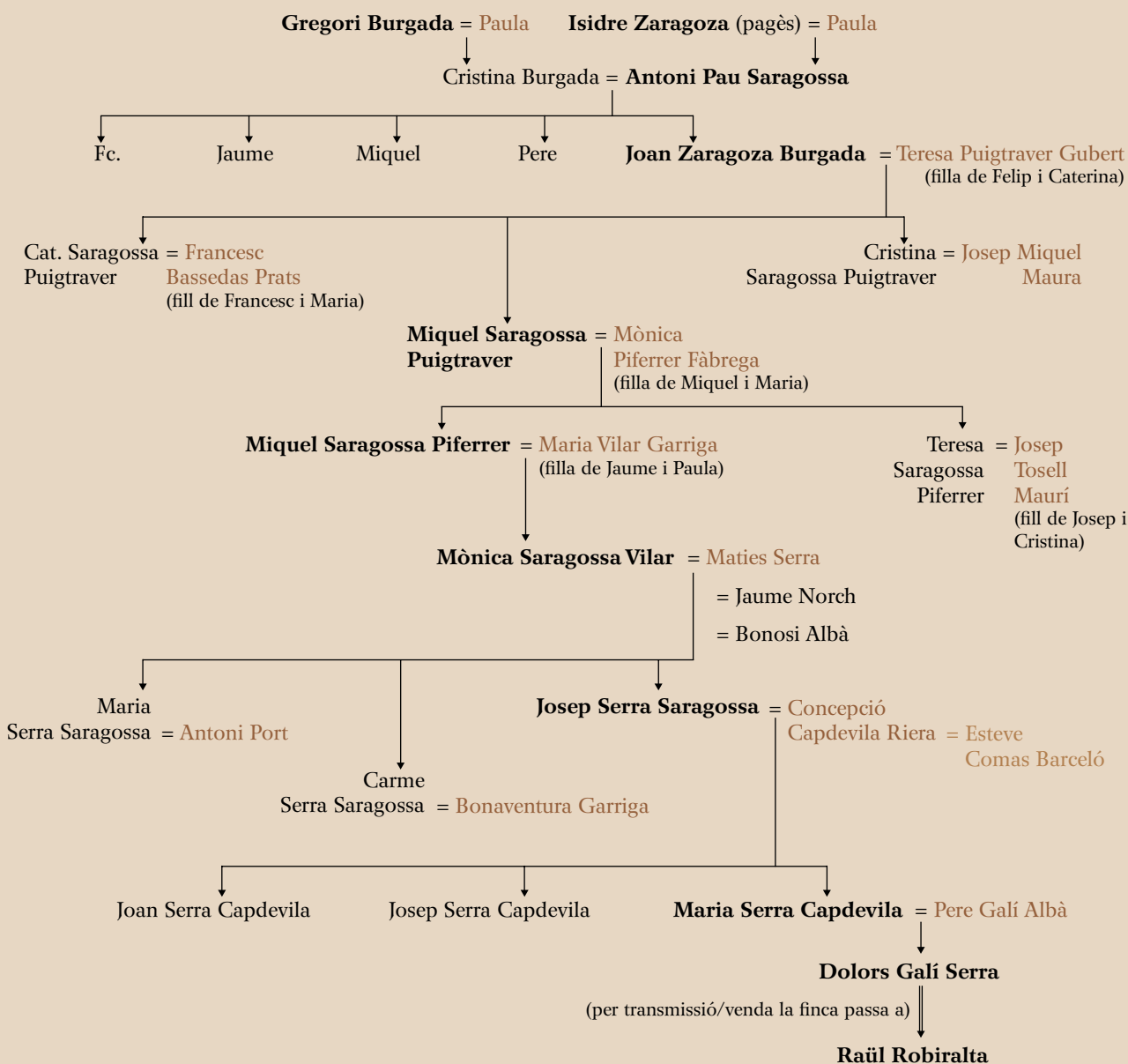
Si bé quan es va vendre la finca a Raül Robiralta, jo acabava de complir els nou anys, és del meu record l'època de la verema quan anava al tros per presenciar i, a la meua manera, participar en la feina de la verema, així com quan el raïm era transportat a la casa pairal de la mare, can Querba, on es feia el follat del raïm, la seva fermentació, primer en cup, tot seguit en tina, per finalment introduir el most a les bótes. En el moment oportú es pitjaven les bótes i el pare venia el vi a la menuda. Les parets d'aquella casa, abans del seu enderrocament i reedificació, conservaven les apuntacions del litres venuts i del producte obtingut, que el pare es

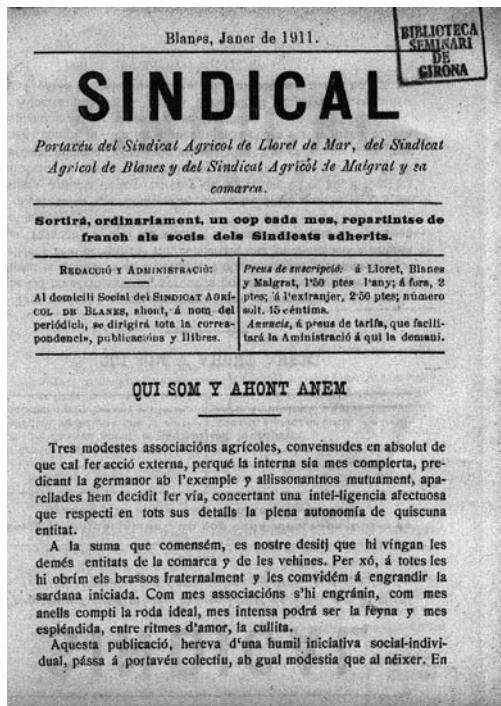
Graffiti d'una embarcació que hi havia a la caseta de vinya.
Autor: Agustí M. Vilà.

preocupava d'anotar a manera de diari d'aquell petit negoci. A uns cèntims el litre. Quin temps! ■

Arbre genealògic família Saragossa

Una aproximació al Sindicat Agrícola de Lloret de Mar a través del seu butlletí *Sindical* (1911)

Exemplar del butlletí "Sindical".
Procedència: Biblioteca del seminari de Girona.

El Sindicat Agrícola de Lloret de Mar (SALI) naixia a principis de l'any 1906¹, a recés de la nova Llei de sindicats agrícoles de 26 de gener de 1906. En un context d'ascens del catolicisme social agrari, mossèn Carles de Grassot, rector de la parròquia de Sant Romà de Lloret, encapçalà amb celeritat el procés de fundació d'un sindicat agrícola d'arrel catòlica, segurament el primer sindicat agrícola dels Països Catalans, i també de l'Estat Espanyol².

En un moment donat de finals d'aquella dècada, el SALI es dotà d'un butlletí anomenat *Sindical*. El mes de gener de 1911 aquesta revista, fins aleshores només portaveu del sindicat de Lloret, es reconvertí en butlletí mensual (es repartia de franc entre els socis del sindicat) també dels sindicats catòlics de Blanes, Malgrat i, poc més endavant, de Pineda - Santa Susanna³. La redacció de la revista es traslladà de Lloret a Blanes, a la seu social del Sindicat Agrícola de Blanes. Hi col·laboraven amb els seus textos una sèrie de personatges de Lloret o relacionats amb el Sindicat, com el mateix Carles de Grassot (president del SALI)⁴, en Narcís Zaragoza i Botet, i un articulista que firmava simplement "Soliguer"⁵. A l'Arxiu Diocesà de Girona es conserva un volum que inclou els dotze números de la revista corresponents a l'any 1911. És a partir d'aquests

dotze números de *Sindical* que ens hem proposat de fer un seguiment dels diversos serveis que el SALI prestava als seus socis i de les diverses activitats socioculturals que organitzà aquell llunyà 1911 i de les tasques que va emprendre en defensa de l'estament agrícola de Lloret.

La revista *Sindical* es convertí en nexa d'unió dels quatre sindicats agrícoles que representava. Així ho trobem a les pàgines del butlletí. Mossèn Carles de Grassot, en el seu article "Devant del Balans" diu que *la revista ha sigut lo lligam qu'ha fet possible l'unió i aplegament dels tres Sindicats que ara la publiquem i dels que vinguin a ajuntarnos per constituir una agrupació comarcal forta i salvadora*⁶. En la Junta General del SALI de 29 de gener de 1911 s'aprovà l'*entente cordiale* amb els sindicats catòlics de Blanes i Malgrat⁷. Els sindicats de Santa Coloma de Farners, Riudarenes i Caldes de Malavella també estaven en *relacions de federació* amb els de Lloret, Blanes, Malgrat i Pineda - Santa Susanna⁸. Durant un temps se l'anomenà Federació de l'*Empalme*⁹, perquè el 26 de març de 1911 les delegacions dels sindicats en vies de federar-se s'havien reunit a Can Llach, un indret proper a l'anomenat popularment *Empalme*, l'estació de tren de Massanet-Maçanes¹⁰. L'1 d'octubre de 1911 es constituïa finalment la Unió Agrària Sindical, formada pels sindicats que tenien com a butlletí *Sindical*, és a dir, Lloret, Blanes, Malgrat i Pineda - Santa Susanna. A principis de 1913, però, aquesta federació ja no existia¹¹.

Estatuts de constitució del Sindicat Agrícola i document dels actes festius per a la inauguració de la nova entitat.
Procedència: SdAMLLM s.t. 56.64.3 i 56.64.3.

Autor de la imatge: JDM.

El sindicat oferia als seus afiliats la possibilitat d'obtenir crèdits agraris i serveis de pensions i de mutualitat agrària, a més d'organitzar la venda cooperativa de la producció,

1 Padilla Delgado, Jordi. "El fons documental de la Cambra Agrària de Lloret", dins *Sesmond. Butlletí del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar*, núm. 6. Edita: Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar, novembre de 2006.

2 *Sindical*, abril 1911.

3 Rabassa Martí, Fèlix. *Un segle de cooperativisme agrari a Blanes. En el 60è aniversari de la Cooperativa Agrícola de Blanes*. Ajuntament de Blanes i Cooperativa Agrícola de Blanes, 2006, pàg. 29 i 30.

4 Al final de l'article hi hem inclòs la Junta Directiva del SALI a setembre de 1911.

5 És segurament Pere Màrtir Soliguer i Pujol, secretari primer del Sindicat des de març de 1911 (*Sindical*, març 1911).

6 *Sindical*, febrer 1911.

7 *Sindical*, gener 1911.

8 *Sindical*, juny 1911.

9 *Sindical*, juliol 1911.

10 Rabassa Martí, Fèlix *op. cit.*, pàg. 35.

11 Rabassa Martí, Fèlix *op. cit.*, pàg. 35 i 36.

la compra de llavor, adobs i maquinària¹². Aquests serveis no són els únics que ofería el SALI. Efectivament, l'1 de gener de 1911 es constituïa i s'inaugurava la secció tercera del Sindicat, la mutual de socors en jornals¹³, amb l'ajut del Sindicat Agrícola de Blanes, el qual n'havia constituïda una anteriorment. El SALI gestionava també l'accés dels seus associats a la maquinària agrícola¹⁴, mitjançant el lloguer o la venda, així com als adobs, llavors i plaguicides¹⁵, i fins i tot calendaris de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre¹⁶.

El Sindicat instaurà també una escola nocturna per a adults i per als fills dels socis. El curs de 1911 començà el 15 de setembre¹⁷ (acabava el mes de juny) i aquell any comptava amb 50 places. La matrícula era de franc¹⁸. Els joves amb millors qualificacions eren premiats. Com a *estímul i premi i com a medi de formar socialment á exos joves, ab els sobrants de la suscripció, se suscriurá á favor dels mes aplicats i constants, llibretes de previsió ja comensades a llur nom*¹⁹.

Es posà en funcionament un forn cooperatiu del Sindicat²⁰, en resposta a un altre que havia instal·lat un altre sindicat agrícola lloretenc sorgit aquell 1911 com a escissió del Sindicat Agrícola de Lloret²¹. Segons *Sindical*, aquest altre forn i fleca rebia constantment queixes sobre la qualitat, pes i preu de llur pa, fins al punt que *nombroses families lloretenques se proveien de pá á fora*²². Aquesta fou la causa de la creació del forn de pa cooperatiu del SALI, el segon que s'obria a Lloret en un any.

També trobem la notícia que des del Sindicat es volia afavorir els seus associats *obrint credit á llur favor, lo Comité té acordat establir operacions á plasso*, tot oferint crèdits agraris a través d'una secció de Caixa Rural indirecta²³. El 15 de maig de 1911 s'aprovà la creació d'aquesta secció²⁴.

Sindical també ens parla de les principals festes de la pagesia catalana. El 1911 la festa de Sant Antoni a Lloret fou *molt migrada*²⁵. En la de Sant Isidre el Sindicat sortí en corporació, *ab els Administradors del Sant cap á la parroquia precedits de la gaita [el sac de gemecs o coixinera], tamborí i fluiol tradicionals*. Es celebrà ofici a càrrec de mossèn Francesc Magí, i el sermó fou de mossèn Carles de Grassot²⁶. Per la diada de Sant Isidre els socis es reunien a les nou del matí al domicili social de l'entitat *pera*

Seu del "Sindicat Agrícola" al c. Sant Pere.
Procedència: Fons d'imatges Martínez-Planas.
Autor: Emili Martínez Passapera.

*anar junts en comitiva cap a l'Esglesia passant á la Casa de la Vila á cercar á l'Ajuntament y autoritats*²⁷.

Gràcies a *Sindical* també podem conèixer el nombre de socis del SALI els anys 1909 (209 socis) i 1910 (223 socis)²⁸. L'1 de gener de 1912 en tenia 277²⁹, amb la qual cosa podem observar l'increment sostingut dels socis de l'entitat aquells anys. *Sindical* informava puntualment de totes les altes de socis que es produïen al Sindicat³⁰.

Però el tema que en aquell moment va mobilitzar el SALI i que, per tant, va ocupar un bon nombre de pàgines a *Sindical* fou el de la crisi surera. Feia anys que el sector del suro demanava al govern espanyol que ratifiqués un tractat comercial amb Alemanya que establís aranzels baixos per a les exportacions de l'Estat Espanyol a aquesta nació centreeuropea. Davant d'aquesta situació, el SALI, amb mossèn Carles de Grassot al capdavant, s'erigí en defensor dels interessos dels propietaris surers de Lloret³¹.

En el XIV Congrés de la Federació Agrícola Catalana-Balear, celebrat a Girona entre el 16 i el 18 de juny de 1911,

12 Padilla Delgado, Jordi *op. cit.*

13 La seva junta estava formada per Narcís Sala i Telarroja (president), Salvador Mateu i Salvadó (vicepresident), Joan Sala i Vallverdú (secretari) i Joan Carbó i Parés i Joan Nualart i Coll (vocals) (*Sindical*, gener 1911).

14 Lloguer d'arades giratòries a 0,25 pessetes per jornal, i de tisores de podar (*Sindical*, febrer 1911).

15 Pots de talpicada, de matar talps o rates *tauperes* (*Sindical*, abril 1911).

16 *Sindical*, desembre 1911.

17 *Sindical*, novembre 1911.

18 *Sindical*, agost 1911.

19 *Sindical*, juny 1911. Es posa l'exemple del noi de 16 anys Miquel Bernatallada i Trias, del mas La Sota, que, després de treballar, feia una hora i mitja a peu des del mas *per les solituts de la vella carretera de Tossa, adalerat pera venir apendre a l'escola nocturna*. A *Sindical* (febrer 1911) veiem com l'alumne Lluís Soler fou obsequiat amb una bossa de viatge per a assistir a la Cinquena Setmana Social celebrada a Barcelona.

20 *Sindical*, novembre i desembre 1911. S'explica així: *en la vital qüestió de pá hi ha molt á fer i molts abusos á corretgir, tota vegada que'ls blats se venen barato, el pá s'ha de comprar caríssim i les farines que en ell se posan no son tampoc de bona qualitat; ab la qual l'agricultor hi pert de tres maneres al menys* (desembre 1911).

21 Segurament la Fraternitat Agrícola Lloretenca (Padilla Delgado, Jordi *op. cit.*).

22 *Sindical*, desembre 1911. El subratllat és de l'original.

23 *Sindical*, maig 1911.

24 *Sindical*, juny 1911.

25 *Sindical*, febrer 1911.

26 *Sindical*, juny 1911.

27 *Sindical*, maig 1911.

28 *Sindical*, març 1911.

29 Padilla Delgado, Jordi *op. cit.*

30 Hem deixat per al final una relació dels pagesos que, segons *Sindical*, es van fer socis del SALI el 1911.

31 Vilà i Pujol, Agustí M. "La indústria surotapera a Lloret de Mar". Col·lecció "Els Frares". Ajuntament de Lloret de Mar, Lloret de Mar, 2002, pàg. 179-187.

representants del Sindicat Agrícola de Lloret participaren en les ponències relatives a la crisi surera³². De les planes de *Sindical* es desprèn que els sindicats dels pobles veïns en procés de federació col·laboraren amb el SALI. També se'ns diu que aquest congrés va servir per posar les bases d'una Unió de Surers de Catalunya³³, tot i la oposició de la Asociación de Propietarios Corcheros de la Provincia de Gerona, el president de la qual estava enfrontat a la Comissió³⁴ que el SALI havia creat per a l'estudi de la crisi surotapera.

En aquest congrés es va arribar a un acord entre l'Asociación i el Sindicat lloretenc, amb l'objectiu comú de la defensa dels interessos dels propietaris surers. Així, s'acordà que el 17 de juliol següent es faria una reunió a la casa del marquès de Camps, a Girona, presidida per ell mateix, entre una comissió de l'Asociación (formada per tres membres: Miquel Gorgot, Joan Gubert i Josep Llobet i de Pastors), una del SALI (formada per mossèn Carles de Grassot, Joaquim Torras i Vidal, notari de Barcelona i, *regonexent la merescuda intervenció del Sindicat de Blanes en aquest assumpte, que també te interessos surers*, Joaquim M. Roquet-Jalmar, del Sindicat de Blanes), i un representant de l'Asociación de Propietaris Surers de Sant Celoni, Pius Valls. D'aquesta reunió en sorgí una Junta Mixta, formada pels vuit assistents i un novè, elegit a la mateixa reunió, en representació del Baix Empordà: Climent Bonet i Frigola, de Fonteta. S'acordà també la constitució definitiva de la Unió de Surers Catalans i fer el cens de la propietat surera catalana³⁵.

El 26 d'agost es va fer una reunió del Consell Surer de la recentment formada Unió de Surers de Catalunya³⁶ i el 3 de novembre se'n féu una altra en la qual es constituí la junta directiva de l'esmentat Consell, presidit pel marquès de Camps, i amb Josep Maria Llobet i de Pastors de sotspresident i Carles de Grassot com un dels vocals. En aquesta reunió també s'acordà que el president de la junta comarcal de la comarca surera que comprenia Blanes, Lloret i Tossa seria el lloretenc Romà Vilallonga³⁷. La Unió de Surers de Catalunya desaparegué a finals de 1912³⁸.

Esmentem també, finalment, l'article intítulat "Excursió rural", firmat per "Soliguer", en el qual l'autor ens narra la visita a les darreries del mes de maig de quatre membres de la directiva del Sindicat (entre els quals s'hi trobava ell mateix) a la finca de Lluís Sala, a sa Roca Grossa, situada en una zona elevada, al peu dels turons, des de la qual s'albirava el mar, en una zona a recés de la tramuntana, que permetia la plantació d'arbres fruiters (uns 1.600 ametllers i altres arbres) i vinya³⁹.

El març de 1913 *Sindical* seguia publicant-se, però només com a portaveu del Sindicat Agrícola de Blanes. La fi de la Unió Agrària Sindical dels sindicats de la Costa de ben segur que hi va tenir alguna cosa a veure i el fet que la redacció de la revista es trobés a Blanes des del gener de 1911 també hi devia ajudar.

Junta Directiva del Sindicat Agrícola de Lloret a setembre de 1911, elaborada a partir de la informació extreta de *Sindical* (març, maig, setembre 1911):

President: mossèn Carles de Grassot (entre els mesos de maig i setembre ho havia estat Josep Durall i Trayner)

Sotspresident: Joan Riera i Felíu

Secretari primer: Pere Màrtir Soliguer i Pujol (anteriorment ho havia estat Josep Castany i Gelats)

Comptador: Jaume Cusell i Oliver

Vocals: Joan Carbó i Parés; Josep Durall i Trayner

Relació de nous socis del Sindicat Agrícola de Lloret el 1911 segons *Sindical*:

Clara Aldrich (vídua de Conill); Josep Antonijuan; Joan Arbó i Lloberas; Joan Baptista Auladell i Bechdejú; Joan Barceló i Ruhí; Manel Barnés i Vilà; Maria Bertis i Puig; Romà Bertis i Puig; Ramon Bonhome i Comas; Joan Caralt i Esqueu; Bartomeu Carbó i Cornellà; Rafel Carbó i Cornellà; Salvador Carreras i Vert; Miquel Colls; Joan Corcoll; Pau Cornellà; Joan Costa i Morell; Francesc Domènech; Joan Ferrer i Boada (veí de Llagostera); Salvador Figueres i Moncanut; Salvador Llarinós i Gispert; Josep Llobet i de Pastors; Agustí Lluhí i Domènech; Josep Martí; Salvador Martí; Mercè Masferrer (vídua de Pujol); Miquel Metxes; Salvador Mir; Joaquim Palau i Pujolà; Josep Parés i Reiné; Pau Parés i Reiné; Lluís Pi i Coll; Pere Pi i Mercader; Jaume Planellas i Sala; Salvador Puig i Glapes; Josep Pujol i Rams; Salvador Roca i Bofill; Romà Sala i Costas; Jaume Sala i Sala; Mateu Sala i Sala; Anton Viader i Fullà; Josep Viader i Subirana; Narcís Zaragoza i Botet. ■

Fèlix Rabassa i Martí
Llicenciat en història

32 *Sindical*, juny 1911.

33 *Sindical*, juliol 1911.

34 Formada per Romà Vilallonga i Botet, Ramon Pujol, Josep Botet, Josep Mundet i Carles de Grassot (Vilà i Pujol, Agustí M. *op. cit.*, pàg. 186).

35 *Sindical*, agost 1911.

36 *Sindical*, setembre 1911.

37 *Sindical*, desembre 1911.

38 Vilà i Pujol, Agustí M. *op. cit.*, pàg. 187.

39 *Sindical*, juliol 1911.

La Mare de Déu de les Alegries

Vista general de l'ermita de les Alegries i del Mas de Can Gruart.

Autor de la imatge: Lluís Riera.

La primera vegada que em van demanar quin seria el tema del meu treball de recerca, vaig pensar que el que volia era treballar en alguna cosa que no s'hagués estudiat, en alguna cosa que em costés de veritat, i així fer una bona recerca.

Vaig creure molt adient escollir el tema de la Mare de Déu de les Alegries perquè era un tema que m'intrigava des de feia temps.

La meua família ha viscut sempre al costat de l'ermita de les Alegries, a Can Raurell, i jo des de molt petita ja m'hi havia familiaritzat molt. El que en sabia era molt poc: el segle en què s'havia construït, l'havia vist per dins moltes vegades, les festes que s'hi celebraven, la imatge de la verge...

Sabia, també, que hi havia molt poca informació sobre l'ermita a causa, segurament, de la Guerra Civil espanyola i de la crema de documents en aquella època. I sabia que fent una bona recopilació podia donar a conèixer molta informació que ningú coneixia de l'ermita i el seu entorn.

Al començament, no sabia com plantejar el treball, per la falta d'informació de què disposava, però poc a poc em van anar sortint diferents temes relacionats amb l'ermita.

Vaig començar a recollir informació en l'Arxiu Municipal, on vaig constatar que se n'havia escrit ben poc, però em va ajudar en alguna cosa. On vaig trobar la informació que em va ajudar a desenvolupar el meu treball i finalitzar-lo, sobretot va ser en el testimoni oral que em van transmetre el meu avi, Joan Gruart Raurell, i els senyors Manel Boades, Àngel Martínez, Mn. Narcís Ponsatí; i el llibre del Sr. Agustí M. Vilà, escrits del Sr. Joan Domènech i alguns familiars meus. I també la meua observació personal dins de l'ermita.

Així, gràcies a aquestes persones, vaig poder fer un recull d'informació dispersa i unir-la en un treball, posar-hi dates i ordenar-la cronològicament. D'aquesta manera, recollint tot tipus d'informació, vaig veure que es sabia ben poca cosa de l'ermita de les Alegries, però era perquè mai s'havia escrit un treball circumscribit en aquest lloc.

Un altre aspecte que m'agradaria remarcar és la recerca dels masos que formaven la Sagrera, el barri que envoltava l'ermita. Molts d'aquests masos daten del segle XVII i actualment estan en ruïnes o han desaparegut. D'aquesta manera, amb l'ajuda del meu avi, que els coneixia tots, vaig cercar la seva situació actual i per quines famílies estava habitada. Aquesta feina sí que va ser exclusiva ja que mai ningú l'havia treballat

i jo creia que era molt important reflectir-ho, ja que l'ermita de les Alegries va ser la Parròquia de Lloret durant molts anys i aquestes cases en depenien en certa manera.

Finalment, quan vaig tenir tot el treball acabat, vaig veure que havia complert el meu objectiu i havia fet un autèntic treball de recerca, però amb la consciència que en un futur caldria seguir aprofundint i que la meua il·lusió seria poder completar aquest treball amb un llibre que resumís tot el que s'ha escrit sobre l'ermita i l'antic poble de Lloret que vivia al seu voltant.

Un cop acabat el meu treball, a l'escola ens van parlar del premi *Sesmond*. Van explicar-me que s'hi presentaven treballs de recerca que tinguessin una temàtica relacionada amb Lloret. Vaig creure molt adient presentar-l'hi, pel fet que jo realment havia fet una recerca sobre un tema molt concret de Lloret i sobretot perquè sabia que d'aquesta manera tota la feina que jo havia fet podria servir a altres lloretencs i lloretenques que cerquessin alguna informació sobre la Mare de Déu de les Alegries.

Així sentia que el meu treball havia estat molt útil per mi, però també per la resta del poble.

La regidora d'educació, Ester Olivé, entrega el premi *Sesmond* a Núria Carreras. Data: 20 de febrer de 2008.

Autora de la imatge: M. A. Comas.

La meua sorpresa va ser quan em van dir que el meu treball estava premiat com a millor treball de recerca del curs 2006/07. Això em va produir una gran alegria! ■

Núria Carreras

L'enterrament de Joaquim Castells

Un dels fets més insòlits que va sacsejar l'opinió pública de la població s'escaigué el dia [12] de [gener] de l'any 1909, amb motiu de la defunció d'un acabat veí, [Joaquim] Castells, domiciliat al carrer de l'Areny, personatge destacat per les seves conviccions polítiques republicanes i per ésser apòstata de la fe catòlica i per tant anticlerical i casat pel civil.

La seva esposa, Carmen Frau, oriünda de Castelló de la Plana, va disposar que l'enterrament es portés a terme sense la intervenció de l'Església, d'acord amb la manera d'ésser del seu marit, *quina* última voluntat va efectuar enterament. Tant fou així que per a donar a l'acte del sepeli un aspecte de certa solemnitat, com era propi dels enterraments normals, o sia els del culte catòlic, va contractar una orquestra perquè interpretés al sortir del domicili i durant la comitiva acompanyés el cotxe mortuori cap al cementiri.

El fèretre anava recobert amb la bandera republicana, malgrat que la nacional era la de sempre, i les peces musicals eren les pròpies de les marxes i cerimònies funeràries. Els homes de l'acompanyament lluien un brot d'olivera a la solapa.

Aquelles circumstàncies, com és de suposar, foren motiu de rancor per part de l'element eclesiàstic lloretenc i de les famílies més relacionades a les activitats piadoses i altres afers parroquials, i amb certa indiferència i àdhuc curiositat per la resta del veïnat.

A l'arribada al cementiri, com a acomiadament, l'orquestra va interpretar una altra marxa, i un orador foraster, un

republicà barceloní, va pronunciar un discurs donant per acabat aquell acte, al ésser dipositat el cadàver del senyor [Joaquim] Castells, a la sepultura núm..... de la via de la Igualdad del recinte civil.

Com dèiem, aquelles circumstàncies constituïren un fet excepcional i el fet de l'enterrament amb músics va atraure molts curiosos, tot i haver recomanat el clero que s'agafés la cosa amb indiferència i recomanant que en les cases del trajecte de l'enterrament es tanquessin portes i finestres per no donar importància a aquell acte cívic.

Però les modistes del taller de Josepa Barri no ho entengueren així, i animades per un natural sentit de curiositat i amb una pacífica i innocent xafarderia, deixaren d'anar a treballar, per a no perdre cap detall de l'enterrament.

S'anticiparen al pas solemne de la comitiva i es situaren en una mena de lloc, damunt del bloc del nínxol, per no perdre el més mínim detall, però va resultar que un fotògraf va obtenir-ne unes fotos i aquelles noies van quedar retratades en les postals que s'exhibiren al públic, amb la corresponent enrabiada per a les seves famílies, ja que era molt mal vist assistir o solament contemplar una d'aquelles escasses cerimònies civils que es varen celebrar en aquells anys. ■

Joaquim Ciuró

Lloret de Mar, 4 de febrer de 1994

(Nota manuscrita que ens ha fet arribar la seva filla Carme Ciuró Baixiberri).

Enterrament de Joaquim Castells el dia 12 de gener de 1909.
Procedència: Fons de Josep Vilà. Autor: Josep Vilà.

Edició i coordinació: Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar.

Redacció: C. Josep Lluhi, 24, 1r - Tel. 972 368 457 - Fax 972 373 181 - a/e: arxiu@lloret.cat - www.lloret.cat/arxiu.

Consell de redacció: M. Antònia Batlle, Joaquim Daban, Joan Domènech, Jordi Padilla, Ignasi Riera i Agustí M. Vilà.

Assessorament lingüístic: Oficina de Català de Lloret de Mar.

Impressió: Arts Gràfiques Cantalozella, SA. Tiratge: 1.200 exemplars. Dip. Legal: Gi-1.417/2003.

Amb el suport de:

Diputació
de Girona